

Böyük qayıdış proqramı uğurla icra edilir

Prezident İlham Əliyev Cəbrayıl şəhərində inşa olunan yaşayış kompleksinin açılışında iştirak edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva oktyabrın 4-də Cəbrayıl şəhərində inşa olunan yaşayış kompleksinin açılışında iştirak ediblər, yeni evlərə köçən şəhər sakinlərinə mənəzillərini acaqlarını təqdim ediblər. AZƏRTAC xəbər verir ki, Mənzil İnşaatı Dövlət Agentliyinin İdarə Heyətinin sədri Sadiq Sadiqov dövlətimizin başçısına və birinci xanımına yaşayış

kompleksində görülən işlər barədə məlumat verdi.

Bildirildi ki, Cəbrayıl yaşayış kompleksinin ümumi sahəsi 7,9 hektardır. Kompleks 7-si beşmərtəbəli və 26-si dördmərtəbəli olmaqla 33 yaşayış binasından ibarətdir. Bu binalarda ümumilikdə 712 mənzil var. Onlardan 8-i birotəqlı, 136-sı ikiotaqlı, 8-i ikiotaqlı studio tipli, 392-si üçotaqlı, 168-i isə dördotaqlıdır.

Birotaqlı mənzillərin sahəsi 45-50 kvadratmetr, ikiotaqlı mənzillərin sahəsi 55-90 kvadratmetr, üçotaqlı studio tipli mənzillərin sahəsi 98-100 kvadratmetr, dördotaqlı mənzillərin sahəsi isə 110-120 kvadratmetr təşkil edir.

Bütün mənzillər tam təmirli, mətbəx mebeli, qaz plitəsi, kombi isitmə sistemi, su, qaz və

elektrik sayğacları ilə təchiz olunmuş şəkildə vətəndaşlara təhvil verilir.

Altı kvartaldan ibarət kompleksin inşası keyfiyyətlə həyata keçirilib. Yaşayış binaları ilə yanaşı, ərazidə sosial-məişət obyektləri, yeraltı yerüstü avtodayanacaqlar, istirahət guşələri, uşaq əyləncə və idman meydanları istifadəyə verilib.

Dövlətimizin başçısı tədbirdə çıxış etdi.

2

Azərbaycan QHT-ləri ABŞ kongresmeni Adam Şiffə açıq məktub yazıblar

"750 min azərbaycanlının etnik təmizləməyə, Xocalıda soyqırımına məruz qaldığı və 30 ildən artıq bir müddət ərzində onların geri qayıtmaq hüququndan məhrum edildiyi vaxtda siz tam susdunuz. Ermənistanın yerləşdirdiyi minlərlə geri qayıtmaq hüququndan istifadə edən günahsız mülki insanları öldürməkdə və şikəst etməkdə davam etdiyi bir vaxtda siz yenə də susursunuz". Müraciətdə belə deyilir. Azərbaycan QHT-ləri Adam Şiffə saxta, qərəzli məlumatlardan ibarət sənədi geri çəkməyə özündə cəsarət tapmağa dəvət edib: "Əks halda, indiki yanaşmanız növbəti Ermənistanın və Azərbaycanın sadə vətəndaşlarına fayda verməyəcək, həmçinin mühüm əhəmiyyət kəsb edən regionda ABŞ-nin maraqlarına böyük zərbə vuracaq".

ABŞ kongresmeni Adam Şiffə müraciəti "Qarabağ İtkin Ailələri" İctimai Birliyi, "Xankəndi" Məcburi Köçkünlərə Dəstək İctimai Birliyi, "Qərbi Azərbaycan İcması", "Minalar Əleyhinə Azərbaycan Kampaniyası", "Xocalı Soyqırımını Tanıtma" İctimai Birliyi, "Qayıdış və Dirçəliş Naminə Gənclər Təşkilatı" İctimai Birliyi və digər tanınmış QHT-lərin sədrləri imzalayıblar.

8

Ermənistanda gərginlik artır Revanşist keşiş xalqı bazar günü mitinqə çağırıb

Keşiş Baqrat Qalstanyan ictimai televiziyanın efrində çıxış edərək, əhalini bazar günü Respublika meydanında keçiriləcək mitinqə çağırıb. Televiziya efrində o, erməni xalqını mövcud iqtidar hakimiyyətdən salmağa səsləyib.

Xatırladaq ki, bu qüvvələrin aprel-may aylarında keçirdiyi aksiyalar heç bir nəticə verməmişdi. Əhalinin əksər hissəsi müxalifəti dəstəkləyir. Bununla belə, Qalstanyan və onun havadarları payız mitinglərinə böyük önəm verir və yaxud belə bir görüntü yaradırlar.

Bu arada Nikol Paşinyanın və arvadı Anna Akopyanın davranışları Ermənistanda daha çox qıncıq yaratmağa başlayıb. Təkcə müxalifət tərəfdarları deyil, hətta Paşinyanın ən yaxın adamları, partiya üzvləri də narazılıqlarını dilə gətirməyə başlayıblar. Qeyd olunur ki, ölkədə mövcud gərginlik fonunda Nikol Paşinyan öz adamlarına xalq arasında çox dolanmamağı, qıncıq yaratmamağı tapşırıb. Paşinyan və ailəsinin özləri belə buna məhəl qoymurlar.

16

Prezident milli hədəfləri bəyan etdi

Azərbaycan BMT Nizamnaməsində ifadə olunan məqsədlərə hörmətini ifadə edərək, habelə beynəlxalq hüququn dövlətlərin ömökdaşlığını prinsip tutaraq dünya xalqlarının dostluq, sülh və əmin-amanlıq şəraitində yaşaması, bu məqsədlə qarşılıqlı fəaliyyət göstərməsini Konstitusiyada təsbit edib və dəstəkləyir. Həmçinin region dövlətləri, o cümlədən Ermənistanla bəlli şərtlər daxilində ən qısa zamanda sülh müqaviləsinin imzalanmasını və mehriban qonşuluq münasibətlərinin qurulmasını arzulayıb, lakin bunun üçün İrəvan qonşularına onların beynəlxalq hüquqla tanınmış hüquqlarına, suverenlik və ərazi bütövlüyünə hörmətlə yanaşmalı, bu günə qədər törətdiyi çoxsaylı cinayətlərə görə məsuliyyətini dərk edərək aidiyyəti addımları atmalıdır. Ermənistanın Azərbaycanla münasibətinin normalaşdırılması üçün atacağı real addımlar sırasında, təbii ki, ilk növbədə öten əsrin 80-ci illərinin sonunda tarixi Azərbaycan torpaqları olan müasir Ermənistan ərazisindən işğencələrə, insan ləyaqətini alçaldan digər üsul və vasitələrə əsaslanan etnik təmizləmə yolu ilə ata-baba yurtdan didərgin salınan azərbaycanlıların haqlarının tanınması dayanmalıdır. Çünki sonrakı dövrdə Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə törədilən çoxsaylı cinayətlər, o cümlədən işğal və təcavüzün kökündə məhz Ermənistanın hazırda beynəlxalq hüquqla tanınan torpaqlarında - Qərbi Zəngəzur, Göyçə, İrəvan, Dərələyəz və digər torpaqlarımızda soydaşlarımızı qarşı törətdiyi çoxsaylı cinayətlərin cəzasız qalması dayanır.

8

Türk dövlətlərini birləşdirən güclü siyasi-iqtisadi platforma

Hazırda TDT üzv və müşahidəçiləri arasında siyasətdən iqtisadiyyata, nəqliyyatdan gömrüyə, enerjiden kənd təsərrüfatına, təhsildən genclik və idmana, rəqəmsallaşmadan ədalət və təhlükəsizliyə, mədəniyyətdən turizmə və sağlamlığa qədər 30-dan artıq fərqli sahə üzrə çoxistiqamətli ömökdaşlığı həyata keçirir. TDT-nin dövlət başçılarının türk inteqrasiyasını daim inkişaf etdirmək, möhkəmləndirmək və dərinləşdirmək istiqamətində məqsədyönlü təşəbbüsləri də təqdirəlayiqdir.

Amma bəşəriyyət bu gün elə bir dövrdə gəlib çatıb ki, indi türk dövlətləri öz maraqlarını layiqincə təmin etmək üçün əvvəlcədən də güclü ömökdaşlıq və həmrəylik nümayiş etdirməlidirlər və bu tarixi zərurətdir. Çünki aşınmaya məruz qalmış beynəlxalq hüquq bu gün, sadəcə, güc mərkəzlərinin əlində təzyiç aləti rolunu oynayır və heç bir halda digər dövlətlərin mənafehlərini qoruyur. Bunun nəticəsi kimi global katalizmlər beynəlxalq münasibətlər sisteminin geosiyasi reallıqlardan birinə çevrilib. Beynəlxalq hüquq isə dünyada sülhü və sabitliyi katalizmlərdən qorumaq iqtidarında deyil.

9

Yeni Kaledoniyalı Siyasi Məbuslara Dəstək Cəbhəsi dəstəyə görə Bakı Təşəbbüsü Qrupuna təşəkkürünü bildirib

Yeni Kaledoniyalı Siyasi Məbuslara Dəstək Cəbhəsi Fransanın koloniyasında həbsdə saxlanılan fəalları dəstəkləmək üçün müxtəlif həmrəylik aksiyalarının davamı və sentyabrın 20-də Lion Məhkəməsində başlayan silsilə dindirmələrə cavab olaraq Fransanın müxtəlif şəhərlərində, Kataloniyada, Sakit Okean hövzəsində, eləcə də Antil adalarında həmrəylik ifadə edən qardaş və bacılara təşəkkürünü bildirib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Yeni Kaledoniyalı Siyasi Məbuslara Dəstək Cəbhəsi bununla bağlı bəyanat yayıb.

"Kollektivimiz bir neçə ay ərzində məlumatlılığın artırılması və informasiya məkanlarının təşkilinə göstərilən səyər çərçivəsində "Kanak Həmrəyliyi" kollektivi və Fransanın Kanak hərəkəti tərəfindən görülən mühüm işləri yüksək qiymətləndirir.

Xüsusilə işimizin qurulmasında mühüm dəstəyə görə "Solidarita" Assosiasiyasına və EH Bai-yə, eləcə də siyasi məbus ailələrinə göstərdiyi dəstəyə görə Bakı Təşəbbüsü Qrupuna təşəkkürümüzü bildiririk", - deyərək bəyanatda qeyd olunub.

uğurla icra edilir

Prezident İlham Əliyev Cəbrayıl şəhərində inşa olunan yaşayış kompleksinin açılışında iştirak edib
Prezident İlham Əliyevin çıxışı

Əvvəli 2-ci sah.

Bu dağntılar, təbii ki, bir müddətdən sonra söküləcək, bunların yerində yeni binalar inşa ediləcək. Ancaq bu mənzərə heç vaxt bizim yadımdan çıxmamalıdır. Çünki bu işlərdə təkə Ermonistan günahkar deyil. Əlbəttə, Ermonistan əsas günahkardır. Amma o günahı bölüşənlər onların arxasında o vaxt da, bu gün də duranlardır. Bu gün Ermonistanı silahlandıran Qərb ölkələri görəsən nə fikirləşirlər? Hesab edirlər ki, biz buna göz yumacağıq? Yoxsa ki, biz gözləyəcəyik ki, bax, bu binalar da bu günə düşsün? Xeyr, gözləməyəcəyik. Heç kim bizi çökəndirə bilməz. Biz öz gələcək inkişafımızı, təhlükəsiz həyatımızı təmin etməliyik və təmin edəcəyik! Mən Ermonistana da bax, burada, dağntılar arasında xəbərdarlıq edirik: dayandırın bu təhlükəli oyunları! Bir tərəfdən, sülhdən danışın, yalan-palan danışın, digər tərəfdən, genişmiqyaslı silahlanma

gedir. Silahları da kim verir onlara? Fransa və onun kimi anti-Azərbaycan ölkələr. O silahlar nə üçün onlara pulsuz verilir? Yəni dediyim kimi, şəhər-kəndlərimizi yenə də bax, bu vəziyyətə salmaq üçün. Nə qədər çalışsalar da, heç nə alınma-

yaq. Ancaq bu gün Cənubi Qafqazı rahat buraxsınlar, əl çəksinlər, getsinlər öz işləri ilə məşğul olsunlar, öz problemləri ilə məşğul olsunlar, öz qanlı keçmişlərini yusunlar, öz günahlarını yumağa çalışsınlar. Bu gün özab verdikləri 100

minlərlə insanın müstəqilliyini bərpa etsinlər, müstəmləkəçilik siyasətinə son qoysunlar, xalqları öz-özünə baxmadan, heç nəyə baxmadan cəmi bir neçə saat ərzində separatçılığın kökünü kəsmişik.

Əgər Cəbrayılı, şəhəri azad etmək üçün bizə bir həftə lazım idisə, minlərlə insanın müstəqilliyini bərpa etsinlər, müstəmləkəçilik siyasətinə son qoysunlar, xalqları öz-özünə baxmadan, heç nəyə baxmadan cəmi bir neçə saat ərzində separatçılığın kökünü kəsmişik.

Qarabağı 44 günə azad etmişik, separatçıların yuvası olan o bölgələri cəmi bir neçə saat ərzində azad etmişik. Bizimlə heç kim zərərət etməsin və səbrimizlə də oynamasın. Mən bu sözləri istənilən yerdə deyirəm. Dünyada vəziyyət dəyişir. Əlbəttə ki, bizim də hadisələrə münasibətimiz adekvat olmalıdır. Ancaq yadımdan çıxmasın. Yadımdan çıxmasın ki, hətta o coğrafiyada biz is-tədiyimizə nail ola bilmişik. Heç kimə baxmadan, heç nəyə baxmadan cəmi bir neçə saat ərzində separatçılığın kökünü kəsmişik.

Bu gün biz azad edilmiş torpaqlarda yaşayırıq. Bu gün bütün azad edilmiş torpaqlarda, o cümlədən Xankəndidə və Xocalıda Azərbaycan bayrağı dalğalanır. Azərbaycan vətəndaşları artıq Şuşada, Laçında, Füzulidə, Xankəndidə, Xocalıda, Cəbrayıl-da - bu şəhərlərdə və bir neçə kənddə yaşayırlar. 100-ə yaxın kəndin bərpası davam edir və biz Böyük qayıdış proqramını uğurla icra edirik. Sizə isə mən burada xoşbəxt həyat arzulayıram. Siz buna layiqsiniz. Siz uzun illər çadırlarda, qaçqın düşərgələrində yaşamısınız. Biz imkan daxilində çalışmışıq ki, həyatınızı bir az yüngülləşdirək. Burada artıq 100-dən çox insan məskunlaşıb, bu gün də, dünən də gələnlər var. Onlardan bir hissəsi Bileşuvardakı qaçqın şəhərciyində yaşamışdır. Yəqin ki, mənim o şəhərciyə gəlişimi xatırlayan da var. Birinci dəfə 20 il bundan əvvəl orada olmuşam. Çalışmışıq ki, yeni mənzillər, yeni evlər tikək və təqribən 300 minə yaxın, bəlkə də çox keçmiş köçkün 2020-ci ilə qədər normal şəraitlə təmin edilmişdir. Ancaq ondan da çox insan ağır vəziyyətə yaşamışdır. Ona görə bu gözəl binalarda yaşamaq sizin haqqınızdır, siz buna layiqsiniz. Əminəm ki, bu torpaqlarda yaşamış və oradan köçmüş, eyni zamanda bu torpaqları heç vaxt görməmiş sizin uşaqlarınız, nəvələriniz burada rahat və xoşbəxt yaşayacaq, öz dövləti ilə, xalqı ilə həmişə fəxr edəcəkdir. Bir daha sizi təbrik edirik.

Ardı 4-cü sah.

Böyük qayıdış proqramı uğurla icra edilir

Prezident İlham Əliyev Cəbrayıl şəhərində inşa olunan yaşayış kompleksinin açılışında iştirak edib

Əvvəli 3-cü səh.

Sonra çarların təqdim edilməsi mərasimi oldu.

Sakin Şəfiqə Hüseynova: Təşəkkür edirik Sizə. Allah canınızı sağ eləsin. Cəbrayıl şəhərciyində yaşayanların adından Sizə təşəkkür edirəm. Mən şəhid anası kimi yenə Sizə baş əyirəm. Bütün şəhid analarının ölindən öpürəm. Onlar da Sizə təşəkkür edirlər.

Prezident İlham Əliyev: Sağ olun.

Açarların təqdim edilməsi mərasimindən sonra çıxış edən **Sakin Məhəmməd Quliyev:** Bu gözəl gündə, bu gözəl məkanda Cəbrayılımıza qovuşmuşuq. Sizə xalqımızın adından, camaatımızın adından və öz adımdan dərin minnətdarlığımı bildirirəm. Sizə cansağlığı, uzun ömür arzulayıram. Sizə də, Mehriban xanıma da dərin təşəkkürümü bildirirəm. Allah şəhidlərimizə

rəhmət eləsin, qazilərimize cansağlığı versin. Bu günü bizə nəşib etdiyinizə görə Allah-taala Sizə bir daha uzun ömür, cansağlığı versin. Həmişə xalqımızın başı üzərində olarsınız. Həmişə atanız Ulu Öndərimizin yolunu belə gözəl davam etdirəsiniz. Sizə çox minnətdarım. Sizə dərin təşəkkürümü bildiririk. Bizim üçün ən əziz insan, hörmətini saxladığımız insan SİZSİNİZ. Bizim arxamızsınız, dayağımızsınız. Allah Sizə yar olsun. Allah köməyiniz olsun. Heç vaxt xalqımızın başı üstündən əslik olmayasınız. Minnətdarım Sizə. Çox sağ olun, çox razıyıq.

Prezident İlham Əliyev: Çox sağ olun.

Sakin Bahar Ağayeva: Hörmətli cənab Prezident, Ali Baş Komandanımız. Hörmətli Mehriban xanım. Bugünkü bu gözəl gündə, əlamətdar gündə, bizim sevincli günümüzdə bizimlə birgəsiniz. Bun-

dan qürur duyuruq. Biz 31 ildən sonra ilk dəfə olaraq torpaqlarımıza qədəm qoymuşuq. Mən buradan çıxanda 20 yaşım var idi, tələbə idim. Artıq bu gün gəlmişik. 2020-ci ildə torpaqlar azad ediləndə biz baxırıq, bizim üçün yeni Cəbrayıl qurmuşunuz. Çox sağ olun ki, belə gözəl şəhərimizi abadlaşdırmısınız, bizim üçün yeni Cəbrayıl qurmuşunuz. Çox sağ olun, təşəkkür edirik. Cəbrayılılar təhsilə çox önəm verirlər, onlar üçün hava da təhsildir, su da təhsildir, qida da təhsildir. Təhsilə çox yüksək önəm verdiyinizə, mənim orta təhsil aldığımda və bu gün buraya mələlim kimi qayıtdığım akademik Mehdi Mehdi-zadə adına məktəbi XXI əsrin bütün tələblərinə cavab verən modern bir məktəb kimi inşa etdiyinizə görə Sizə bütün cəbrayılılar adından minnətdarlığımı, təşəkkürümü bildirirəm. Mehriban xanım, şəhid ailələrinə, qazi ailələrinə, şəhid analarına böyük önəm verdiyinizə, diqqət yetirdiyinizə, onların hüquqlarını qoruduğunuza görə Sizə bütün Cəbrayıl camaatı adından dərin təşəkkürümü bildirirəm.

Prezident İlham Əliyev: Sağ olun. Tamamilə haqlısınız, yolu belə çəkirlər. Amma Cəbrayıl o yolu Cəbrayıl yolu məhz belə çəkirlər. Sağ olun, təşəkkür edirəm, minnətdaram Sizə. Var olun!

Prezident İlham Əliyev: Sağ olun. Tamamilə haqlısınız, yolu belə çəkirlər. Amma Cəbrayıl o yolu Cəbrayıl yolu məhz belə çəkirlər. Sağ olun, təşəkkür edirəm, minnətdaram Sizə. Var olun!

zım rəhbərimiz olaraq daim yaşayasınız! Allah Sizə, ailənizə cansağlığı versin! "Dəmir yumruğu"unuz həmişə möhkəm olsun! Diqqətiniz üçün təşəkkür edirəm.

Sakin Firidun Əliyev: Cənab Prezident, mən də öz növbəmdə istərdim Sizə təşəkkürümü bildiririm. Çünki bizim Cəbrayıl qayıdışımızın birbaşa səbəbkarı SİZSİNİZ. İşğaldan azad olunmuş ərazilərdə yaradılmış infrastrukturunu gördükce adamın ürəyi açılır. Bir də Siz dediyiniz kimi, bu xarabalıqları görmək çox kədərli. Ancaq bu xarabalıqlara da isti ocaqları gətirənlər məhz SİZSİNİZ. Ona görə də Sizə xüsusi təşəkkür edirik.

Siz çıxışlarınızın birində demişdiniz ki, dünyanın görmək istəmədiyi ədalətli bir bərpə etdik. Bəli, bu ədalətli bərpə etdiyiniz üçün Sizə xüsusi təşəkkür edirəm.

Bir də məşhur bir frazanz var idi, xalq arasında geniş yayılmışdı, o frazanzın da cavabı artıq var ki, Cəbrayıl yolu məhz belə çəkirlər. Sağ olun, təşəkkür edirəm, minnətdaram Sizə. Var olun!

Prezident İlham Əliyev: Sağ olun. Tamamilə haqlısınız, yolu belə çəkirlər. Amma Cəbrayıl o yolu Cəbrayıl yolu məhz belə çəkirlər. Sağ olun, təşəkkür edirəm, minnətdaram Sizə. Var olun!

nistandan Cəbrayıl yeni yol çəkmək istəyirdilər ki, sonra burada məskunlaşma getsin, Ermənistan gedəcək-gələcək daha da asanlaşsın. Lakin bütün bu planları biz alt-üst etdik. Azərbaycan xalqı alt-üst etdi, bütün dünyaya öz iradəsini göstərdi və bizim Qələbəmiz, əlbəttə ki, xalqımız üçün, dövlətimiz üçün ən böyük nemətdir, hesab edirəm ki, Azərbaycan xalqının çoxəziz tarixində ən parlaq hərbi Qələbədir. Ancaq eyni zamanda bu Qələbə onu göstərdi ki, ədalətsizliyə qarşı mübarizə aparmaq mümkündür. Xalqda birlik olanda, güclü iradə olanda, mənəvi ruh yüksək səviyyədə olanda, sən öz köklərinə bağlı olanda və milli dəyərlərlə dəyər verəndə hər şey qadiri ola bilər.

Bizim xalqımız bu tarixi nailiyyəti əldə etməklə, eyni zamanda bir çox başqa yerlərdə əzab-əziyyət içində yaşayanlara da yol göstərdi ki, bunu etmək mümkündür. Ona görə bizim Qələbəmizin bəy-nəlxalq əhəmiyyəti bundan sonra ancaq artacaq.

Bizim hərbi əməliyyatlarımızı bu gün dünyanın aparıcı hərbi məktəblərində öyrənirlər. Dəfələrlə söhbətlər əsnasında, yeni hərbi işlərdən baş çıxan insanlarla görüşlərdə əsnasında, - mən xarici nümayəndələri nəzərdə tutaram, - Şuşa

əməliyyatı, Hadrut əməliyyatı, digər əməliyyatlar, o cümlədən Cəbrayıl əməliyyatı, 5-6-7 müdafiə xəttinin, minalanmış və istehkamlarla təmin edilmiş o müdafiə xətlərinin hərbiçilərimiz tərəfindən aşılması onlarda böyük təəccüb doğurur. İlk növbədə əməliyyatların planlaşdırılması, əməliyyatların aparılması və eyni zamanda sinəsini qabağa verib, gülləyə verib müdafiə xətlərini yaran bizim döyüşçülərimizin qəhrəmanlığı onlarda təəccüb doğurur. Mən bunu dəfələrlə demişəm və bir daha demək istəyirəm ki, bizi Qələbəyə aparacaq bizim milli ruhumuz olub.

Bütün bu amillər, deyə bilərəm ki, dünyada Azərbaycana olan hörməti bəlkə də birə on artırır. Bu gün biz dünya miqyasında böyük hörmətə və nüfuzla malik olan ölkəyə. Bu gün həm ölkə vətəndaşları və eyni zamanda xaricdə yaşayan azərbaycanlılar başlarını dik tutublar. Dünyada milyonlarla azərbaycanlı yaşayır. Azərbaycan dilində danışan, Azərbaycan dili ana dili olan soydaşlarımızın sayı 50 milyondan çoxdur. Bu Qələbə onların da Qələbəsidir, onlar üçün də qürur mənbəyidir. Bu, əbədi belə olacaq. Biz bu torpaqlarda əbədi yaşayacağıq. Xalqımız, dövlətimiz müzəffər xalq və dövlət kimi əbədi yaşaya-

caq. Azad edilmiş torpaqlarda bütün bəna oxşar gözəl binalar inşa edilir və ediləcək. Azərbaycanın həm Cənubi Qafqazda möhkəmlənməsi, həm daha böyük coğrafiyada önəmli ölkəyə çevrilməsi prosesi bundan sonra da uğurla gedəcək. Mən buna şübhə etmirəm, əminəm, bizim siyasətimiz bunu dikte edir, bizim potensialımız bunu göstərir. Bizim gücümüz - siyasi çəkimiz, iqtisadi qüdrətimiz, hərbi gücümüz ildən-ildən artacaq. Bunu mən tam əminliklə deyirəm. Bu yaxınlarda mən bu barədə danışmışam, nə qədər böyük söylər göstərilib ki, bizim döyüş qabiliyyətimiz daha da artsın. Baxmayaraq ki, İkinci Qarabağ müharibəsi dövründə biz bütün dünyaya hərbi cəhətdən nəyə qadir olduğumuzu nümayiş etdirdik. Bilin və Azərbaycan xalqı bilsin, o vaxtdan bu günə qədər bizim hərbi qüdrətimiz daha da artıb. Əgər kimsə bizim qabağımızda durmaq fikrinə gələrsə, yenə də peşman olacaqdır.

Bu gün eyni zamanda şəhər günüdür və buradan orada quraşdırılmış səhnə də görünür. Bir azdan sonra sizi bayram konserti də gözləyir. İnşallah, bundan sonra bu torpaqlarda ancaq bayramları qeyd edək. Bir daha təbrik edirəm.

* * *
Sonda xatirə şəkilləri çəkdirildi.

Baş nazir Əli Əsədov Minskdə Azərbaycan Ticarət Evində olub

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri Əli Əsədov belaruslu həmkarı Roman Qolovçenkonun müşayiəti ilə oktyabrın 4-də Minskdə Azərbaycan Ticarət Evində olub.

Nazirlər Kabinetinin Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildiriblər ki, hökumət başçılarına Ticarət Evinin fəaliyyəti barədə məlumat verilib, Azərbaycan şirkətlərinin istehsal etdiyi və Belarus bazarına çıxarılan müxtəlif növ məhsullarla tanışlıq olub.

Sonra Azərbaycanın və Belarusun Baş nazirləri Əli Əsədovun və Roman Qolovçenkonun

iştirakı ilə Azərbaycan Ticarət Evinə Kəlbəcər "İstisu" mineral suyunun təqdimatı keçirilib.

Tədbir çərçivəsində Kəlbəcər "İstisu" mineral su zavodu və Belarus Respublikasında "Azərbaycan Ticarət Evi" MMC arasında əməkdaşlıq qurmaq məqsədilə niyyət protokolu imzalanıb. Əsas məqsəd "İstisu" mineral su zavodunun məhsullarının Belarusda təşviqi və satışını təmin etməkdir.

"Azərbaycan Ticarət Evi" MMC məhsulların bazarında mövqeləndirilməsi, marketing fəaliyyəti və Belarusun hüquqi tələblərinə uyğunluq sahəsində kömək göstərəcək.

Türkiyənin ədliyyə naziri Ulu Öndərin məzarını, Şəhidlər xiyabanını və "Türk şəhidliyi"ni ziyarət edib

Azərbaycanda səfərdə olan Türkiyənin ədliyyə naziri Yılmaz Tunçun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti Fəxri xiyabana gələrək xalqımızın Ümmümilli Lideri, müasir müstəqil dövlətimizin memarı və qurucusu Heydər Əliyevin xatirəsini ehtiramla yad edib, məzarı önünə əkil və gül dəstələri qoyub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, sonra görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın da xatirəsi ehtiramla anılıb, məzarı üzünə tör güllər düzülüb.

Qonaqlar Şəhidlər xiyabanını ziyarət edərək, Azərbaycanın suverenliyi və müstəqilliyi uğrunda həlak olan şəhidlərin məzarları üzünə gül dəstələri düzüb və onların xatirəsinə ucaldılan "Əbədli məşəl" abidəsinin önünə əkil qoyublar. Tür-

kiyəli nazirin başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti 1918-ci ildə Bakının bolşevik-erməni daşnak qoşunlarından azad edilməsi uğrunda döyüşlərdə şəhid olmuş, Azərbaycanın müstəqilliyi uğrunda mübarizədə canından keçmiş türk şəhidlərinin xatirəsinə ucaldılmış "Türk şəhidliyi" abidəsinə ziyarət edib, önünə əkil qoyub.

Ziyarətdə Türkiyənin Azərbaycandakı səfiri Cahit Bağcı, səfirliyin əməkdaşları iştirak ediblər. Qeyd edək ki, ikigünlük səfər çərçivəsində Azərbaycanla Türkiyə arasında ədliyyə sahəsində əməkdaşlıq perspektivləri müzakirə olunacaq.

Azərbaycan və Türkiyə arasında strateji tərəfdaşlıq məmnunluq doğurur

Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin müavini Şahin Mustafayev oktyabrın 4-də Türkiyə Respublikasının ədliyyə naziri Yılmaz Tunçla görüşüb.

Nazirlər Kabinetinin Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildiriblər ki, görüşdə Azərbaycan və Türkiyə prezidentlərinin birgə söyləri ilə iki ölkə arasında strateji tərəfdaşlıq və müttəfiqlik münasibətlərinin bütün sahələrdə dinamik inkişafından məmnunluq ifadə olunub.

Azərbaycanda məhkəmə-hüquq sisteminin müasirləşdirilməsi, ədliyyə orqanlarının və məhkəmələrin işinin müasir dövrün tələblərinə və beynəlxalq standartlara uyğun təşkil edilməsi istiqamətində aparılan ardıcıl islahatlar barədə məlumat verilib.

İki ölkənin məhkəmə-hüquq sistemləri arasında əməkdaşlığın səviyyəsi yüksək qiymətləndirilib, xüsusilə də ədliyyə

nazirlikləri arasında həm ikitərəfli formada, həm də beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində hüquqi sahədə səmərəli tərəfdaşlığın həyata keçirildiyi vurğulanıb.

Görüşdə Azərbaycan ilə Türkiyə arasında müxtəlif istiqamətlərdə, o cümlə

dən məhkəmə-hüquq sahəsində əməkdaşlığın genişləndirilməsi perspektivləri müzakirə edilib.

Azərbaycan Respublikasının ədliyyə naziri Fərid Əhmədov görüşdə iştirak edib.

Azərbaycan və Türkiyə Ədliyyə nazirlikləri arasında anlaşma memorandumu imzalanıb

Ədliyyə naziri Fərid Əhmədov Azərbaycanın səfərdə olan Türkiyə Respublikasının ədliyyə naziri Yılmaz Tunç ilə görüşüb.

Bu barədə AZƏRTAC-a Ədliyyə Nazirliyinin Mətbuat xidmətindən məlumat verilib.

Nazir iki qardaş ölkə arasında münasibətlərin xüsusi əhəmiyyət daşıdığını, müttəfiqlik səviyyəsində uğurla inkişaf etdiyini, əməkdaşlığın hüquqi sahədə də daim genişləndiyini qeyd edib. Bu ilin may ayında iki ölkənin Ədliyyə nazirlikləri arasında imzalanmış birgə bəyanatın icrasını həyata keçirən işlərdə toxunan nazir bildirdi ki, artıq probasiya sistemi, eləcə də cəza-cəkmə müəssisələrində tibb xidmətinin təşkili sahəsində əməkdaşlıq uğurla həyata keçirilir və bu istiqamətlərdə konkret nəticələr ödə olunub.

Türkiyənin ədliyyə naziri Yılmaz Tunç "Azərbaycan Respublikası ilə Türkiyə Respublikası arasında müttəfiqlik münasibətləri haqqında Şuşa Bəyannaməsi" ilə iki qardaş ölkə arasında münasibətlərin və əməkdaşlığın daha yüksək səviyyəyə qalxdığını bildirdi. O, ölkələr arasında ədliyyə sahəsində, eləcə də ədliyyə akademiyaları arasında həyata keçirilən əməkdaşlıqdan bəhs edərək əlaqələrin daha da gücləndirilməsinin və təcrübə müba-

diləsinin artırılmasının vacibliyini vurğuladı.

Görüşdə hüquqi yardımla əlaqədar sorğuların daha çevik şəkildə göndərilməsini təmin etmək məqsədilə informasiya texnologiyaları sahəsində əməkdaşlıq, ekstradisiya və məhkumların verilməsi üzrə əməkdaşlığın səmərəliliyinin artırılması və digər qarşılıqlı maraqlı qərarlar müzakirə edildi.

Görüşün yekununda Azərbaycan və Türkiyə Respublika-

sının Ədliyyə nazirlikləri arasında probasiya və penitensiar sahədə potensialın gücləndirilməsi və əməkdaşlar üçün qarşılıqlı təlimlərin təşkili sahəsində əməkdaşlığa dair anlaşma memorandumu imzalanıb.

Qeyd edək ki, ölkələr arasında hüquqi sahədə ikitərəfli əməkdaşlıq yanaşı, beynəlxalq təşkilatlar, eləcə də Türk Dövlətləri Təşkilatı çərçivəsində çoxtərəfli formada da uğurlu əməkdaşlıq həyata keçirilir.

Türkiyə Ali Məhkəməsinin baş prokuroru Şuşada və Xankəndidə erməni vandalizminin ağır nəticələrini müşahidə edib

Oktyabrın 4-də Azərbaycan Respublikasının baş prokuroru Kamran Əliyev ölkəmizdə işgüzar səfərdə olan Türkiyə Respublikasının Ali Məhkəməsinin baş prokuroru Muhsin Şentürkün rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini Baş Prokurorluqda qəbul edib.

Bu barədə Baş Prokurorluğun Mətbuat xidmətindən məlumat verilib.

Baş prokuror Azərbaycan və Türkiyənin liderləri İlham Əliyevin və Rəcəb Tayyib Ərdoğanın uzaqgörən siyasəti nəticəsində dövlətlərarası əlaqələrin bütün sahələrdə uğurla inkişaf etdiyini bildirib və həmin əlaqələrin Azərbaycan xalqının Ümmümilli Lideri Heydər Əliyevin "bir millət, iki dövlət" prinsipinə əsaslandığını və gələcəkdə davam edəcəyini əminlik ifadə edilib.

Türkiyə nümayəndə heyətinin rəhbəri Muhsin Şentürk ölkələrimizin bütün sahələrdə əlaqələrinin sıx olmasını qeyd

etməklə, Bakıda keçirilmiş Beynəlxalq Prokurorlar Assosiasiyasının (BPA) 29-cu İllik Konfransının və ümumi yığıncağının yüksək səviyyədə keçirilməsi münasibətilə təbriklərini çatdırıb.

O, səfər zamanı Şuşa və Xankəndi şəhərlərini və orada yerləşən bir sıra tarixi-mədəni abidələrini ziyarət etməsinə şərait yaradılmasına görə təşəkkürünü ifadə edərək, erməni vandalizminin ağır nəticələrini təəssüf hissilə müşahidə etdiyini, görülmüş bərpauruculuq işləri ilə yaxından tanış olduğunu bildirdi.

Bundan başqa, Türkiyə Respublikasının Ali Məhkə-

məsinin baş prokuroru Qarabağ Universitetinin Xankəndi şəhərində təsis edilməsinin tarixi hadisə olmasını vurğulamaqla həmin təhsil müəssisəsinin aparıcı ali məktəblərdən

birinə çevrilməsinə əminlik ifadə edib.

Nümayəndə heyəti daha sonra Baş Prokurorluğun Tarix muzeyi və Çağrı Mərkəzi ilə tanış olub.

Baş prokuror Türkiyə Respublikasının ədliyyə naziri ilə görüşüb

Oktyabrın 4-də baş prokuror Kamran Əliyev ölkəmizdə işgüzar səfərdə olan Türkiyə Respublikasının ədliyyə naziri Yılmaz Tunçla görüşüb.

Görüş zamanı iki dövlət arasında dostluq və qarşılıqlı münasibətlərin inkişafının dövlət başçıları cənab İlham Əliyev və cənab Rəcəb Tayyib Ərdoğanın birgə söyləri sayəsində ən yüksək müttəfiqlik səviyyəsinə yüksəldiyi qeyd olunub.

Kamran Əliyev Müzəffər Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi altında 44 günlük Vətən müharibəsi və ondan sonrakı proseslərdə Türkiyə dövlətinin və xalqının siyasi və mənəvi dəstəyinə görə təşəkkürünü ifadə edib.

Baş prokuror 2021-ci ildə Bakıda təsis olunan TDT-nin Baş Prokurorlar Şurasının hüquqi əməkdaşlığımızın genişləndirilməsi üçün səmərəli platforma olduğunu vurğulayıb.

2023-cü ildə Türkiyə Cümhuriyyətinin qurulmasının 100 illiyi ərzində Ankara şəhərində Türk Dövlətləri Təşkilatına (TDT) üzv dövlətlərin Baş Prokurorları Şurasının 2-ci iclasında iştirakını xatırladan baş prokuror həmin tədbirin üzv dövlətlərdə qa-

nunçuluğun və hüquq qaydasının təmin edilməsi, insan hüquq və azadlıqlarının etibarlı müdafiəsi, cinayətkarlığın bütün formalarını qarşı mübarizə sahəsində söylərin birləşdirilməsinə və qarşılıqlı əməkdaşlığın daha səmərəli həyata keçirilməsini mühüm töhfə verdiyini diqqətə çatdırıb.

Həmçinin baş prokuror ölkəmizdə həyata keçirilən hüquq islahatları çərçivəsində prokurorluq orqanlarının fəaliyyətinin müasirləşdirilməsi istiqamətində aparılan köklü islahatlar barədə məlumat verib.

Səmimi qəbulda görən öz təşəkkürünü bildiren nümayəndə heyətinin rəhbəri Yılmaz Tunç ölkələrimizin prokurorluq, məhkəmə və ədliyyə orqanları arasında əlaqələrin yüksək səviyyədə inkişaf etməsinə və səmərəli əməkdaşlığın həyata keçirildiyini qeyd edib.

Görüşdə hüquqi sahədə əməkdaşlıq üzrə faydalı fikir mübadiləsi aparılaraq, iki ölkə arasında dostluq və tərəfdaşlıq münasibətlərinin bundan sonra da uğurla davam etdiriləcəyini əminlik ifadə edib.

Nümayəndə heyəti daha sonra Baş Prokurorluğun Tarix muzeyi ilə tanış olub.

Görüşdə Türkiyənin ölkəmizdəki fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Cahit Bağcı da iştirak edib.

Azərbaycan və Türkiyə arasında hüquq-mühafizə sahəsində əməkdaşlıq genişləndiriləcək

Ölkəmizdə səfərdə olan Türkiyə Respublikasının ədliyyə naziri Yılmaz Tunçun başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti oktyabrın 4-də Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsinə ziyarət edib.

Bu barədə AZƏRTAC-a Ali Məhkəmənin Mətbuat xidmətindən məlumat verilib.

Ali Məhkəmənin və Məhkəmə-Hüquq Şurasının sədri İnam Kərimov bildirib ki, qarşılıqlı səfərlər və ikitərəfli görüşlərin keçirilməsi iki qardaş ölkə ara-

sında məhkəmə təməli üzərində qurulan, inkişaf edən əlaqələrə böyük töhfə verir. Məhkəmə sistemində qarşılıqlı təcrübə mübadiləsi, birgə təlimlərin təşkili və digər sahələrdə üzrə Türkiyə Respublikası Ali Məhkəməsinin əsas tərəfdaş olduğu vurğulanıb.

Qonaqlara Ali Məhkəmənin fəaliyyəti, ölkəmizdə məhkəmə-hüquq sahəsində aparılan islahatlar və ədalət mühakiməsinin səmərəliliyinin artırılması istiqamətində, xüsusilə məhkəmələrin rəqəmsal

laşması sahəsində görülmüş işlər barədə ətraflı məlumat verilib.

Türkiyə nümayəndə heyətinin rəhbəri Yılmaz Tunç "Bir millət, iki dövlət" prinsipinə əsaslanan ikitərəfli əlaqələrin yüksək qiymətləndirilib. Əməkdaşlığın bundan sonra da genişlənməsinə əminlik ifadə olunub. Görüşdə həmçinin qarşılıqlı maraqlı doğuran məsələlər ətrafında müzakirələr aparılıb.

Sonra qonaqlar Ali Məhkəmənin inzibati binası ilə tanış olublar.

Azərbaycanın və Bəhreynin Ombudsman təsisatları arasında anlaşma memorandumu imzalanıb

Azərbaycan Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkili (ombudsman) Səbinə Əliyeva Ombudsmanların Beynəlxalq Bakı Forumu çərçivəsində Bəhreyn Krallığının müstəqil ombudsman xanım Ghada Hameed Habib ilə görüşüb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, görüş zamanı insan hüquq və azadlıqlarının səmərəli müdafiəsi istiqamətində birgə fəaliyyətin əhəmiyyətindən danışılıb, həmçinin tə-

rəfləri maraqlandıran bir sıra məsələlər müzakirə edilib.

Sonra Azərbaycan Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkili (Ombudsman) təsisatı ilə Bəhreyn Krallığının Müstəqil Ombudsman Təsisatı arasında anlaşma memorandumunun imzalanma mərasimi keçirilib.

Memorandumun əsas məqsədi qurumlar arasında insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi sahəsində mövcud əlaqə-

lərin gücləndirilməsi, birgə təlim və tədqiqatların təşkili, informasiya mübadiləsinin və qarşılıqlı maraqlı qərarların istiqamətində birgə fəaliyyətinin həyata keçirilməsi, eləcə də digər istiqamətlərdə əməkdaşlıq etməkdən ibarətdir.

Anlaşma memorandumu arasında əməkdaşlıq əlaqələrinin daha da güclənməsinə, insan hüquq və azadlıqlarının daha səmərəli müdafiəsinə şərait yaradacaq.

Prezident milli hədəfləri bəyan etdi

"Azərbaycan Respublikası başqa dövlətlərlə münasibətini hamılıqla qəbul edilmiş beynəlxalq hüquq normalarında nəzərdə tutulan prinsiplər əsasında qurur. Beynəlxalq hüquqa sadiq subyekt olaraq biz başqa dövlətlərin daxili işinə, o cümlədən dövlətlərarası münasibətlərə qarışmırıq".

Bu sözləri "Azərbaycan" qəzetinə Milli Məclisin deputatı Bəhruz Məhərrəmov deyib. Deputat bildirib ki, Azərbaycan BMT Nizamnaməsində ifadə olunan məqsədlərə hörmətini ifadə edərək, habelə beynəlxalq hüququn dövlətlərin öməkdaşlığını prinsip tutaraq dünya xalqlarının dostluq, sülh və əmin-amanlıq şəraitində yaşaması, bu məqsədlə qarşılıqlı fəaliyyət göstərməsini Konstitusiyada təsbit edib və dəstəkləyir. Həmçinin region dövlətləri, o cümlədən Ermənistanla bolli şərtlər daxilində on qısa zamanda sülh müqaviləsinin imzalanmasını və mehriban qonşuluq münasibətlərinin qurulmasını arzulayıb, lakin bunun üçün İrəvan qonşularına onların beynəlxalq hüquqları tanınması, suverenlik və ərazi bütövlüyünə hörmətə yanaşmalı, bu günə qədər törətdiyi çoxsaylı cinayətlərə görə məsuliyyətini dərək edərək aidiyyəti addımları atmalıdır. Ermənistanın Azərbaycanla münasibətinin normalaşdırılması üçün atacağı real addımlar sırasında, təbii ki, ilk növbədə ötən əsrin 80-ci illərinin sonunda tarixi Azərbaycan torpaqlarının olduğunu unutmaq olmaz. Ermənistanın Azərbaycanla münasibətinin normalaşdırılması üçün atacağı real addımlar sırasında, təbii ki, ilk növbədə ötən əsrin 80-ci illərinin sonunda tarixi Azərbaycan torpaqlarının olduğunu unutmaq olmaz.

visitəsi kimi və beynəlxalq münasibətlərin həlli yolu kimi müharibəni rədd edir", - deyir o əlavə edib.

Deputat qeyd edib ki, Azərbaycan Ermənistanla və digər beynəlxalq hüquq subyektləri ilə münasibətlərini deyil. Eyni zamanda Azərbaycan hər hansı qonşusunun beynəlxalq hüquqları tanınması, suverenlik və ərazi bütövlüyünə hörmətə yanaşmalı, bu günə qədər törətdiyi çoxsaylı cinayətlərə görə məsuliyyətini dərək edərək aidiyyəti addımları atmalıdır. Ermənistanın Azərbaycanla münasibətinin normalaşdırılması üçün atacağı real addımlar sırasında, təbii ki, ilk növbədə ötən əsrin 80-ci illərinin sonunda tarixi Azərbaycan torpaqlarının olduğunu unutmaq olmaz. Ermənistanın Azərbaycanla münasibətinin normalaşdırılması üçün atacağı real addımlar sırasında, təbii ki, ilk növbədə ötən əsrin 80-ci illərinin sonunda tarixi Azərbaycan torpaqlarının olduğunu unutmaq olmaz.

B.Məhərrəmovun sözlərinə görə, Prezident İlham Əliyev Aşiq Ələsgərə ucaldılmış abidinin açılışında çıxışında qərbi azərbaycanlıların ata-baba yurdlarına qayıdacağını bəyan edib. "Ölkə rəhbərinin ifadə etdiyi kimi, qərbi azərbaycanlıların qayıdışının təməlinə ilk növbədə Azərbaycan xalqının əyilməz ruhu deyildir. Əgər bu torpaqları heç görməyən Qarabağdan, Şərqi Zəngəzurdan olan soydaşlarımız həvəslə, səbirsizliklə Qarabağa və Şərqi Zəngəzura qayıdır, yaxud Böyük Təhlikənin qayıdış programının digər əraziləri əhatə edən hissələrini səbirsizliklə gözləyirlərsə, dövlət başçımızın təbiriyyəsinə desək, "o torpaqlara qayıtmaq eşqi ilə yaşamış qarabağlılar bu gün Qarabağa böyük coşqu ilə qayıdırlarsa, heç şübhəsiz ki, eyni mənzərəni Qərbi Azərbaycan qayıdış dövründə də görə bilərik". İkincisi, qərbi azərbaycanlıların artıq əvvəlki dövrlərdəki kimi ümid-siz, inamsız və məyus deyillər. Cənab İlham Əliyevin Müzəffər Ali Baş Komandanlığında Qarabağ və Şərqi Zəngəzuru işğaldan azad edilməsi və soydaşlarımızın sülh və layəqətli, eyni zamanda təhlükəsiz formada ata-baba yurdlarına qayıtması Qərbi Azərbaycanın ruh və inam yarıdır. Onların hər

birini artıq əmindir ki, tezliklə doğma torpaqlarına qayıda biləcəkdir. Məhərrəmovun Prezidentin də dediği kimi, Qarabağın və Şərqi Zəngəzuru azad edilməsi, suverenliyimizin tam bərpa olunması qərbi azərbaycanlılarda da nikbinlik hisslərini, fikirlərini və ümidlərini daha da artırır. Azərbaycan xalqında Qərbi Azərbaycana qayıdışa olan inamı artıran və qətiləşdirən əsas səbəb isə, heç şübhəsiz ki, Prezident İlham Əliyevin şəxsiyyətidir. Qlobal miqyasda sözü izməz kimi tanınan cənab Prezident artıq illərdir ki, Qarabağ və Şərqi Zəngəzurla bərabər, həm də Qərbi Azərbaycana qayıdışı milli, ideoloji hədəflərimizdən biri müəyyən edib, bu istiqamətdə yorulmaz və bərsiz fəaliyyət nümunəsi ortaya qoymağdadır".

Deputat vurğulayıb ki, Vətən müharibəsi və antiterror tədbirləri ilə bölgədə yeni hərbi-siyasi reallığın yaranması, Azərbaycanın dikte etdiyi konfiqurasiyanın formalaşması artıq Qərbi Azərbaycana qayıdışla bağlı konkret hədəflər müəyyənləşdirməyə, real nəticələr vəd etməyə imkan verir. Ermənistan və havadarları zamanın onların lehinə işlədiyini düşünərək qərbi azərbaycanlıların ata-baba yurdlarını unudacağına, xüsusən yeni nəslin Ermənistan ərazisinə qayıtmağa maraqlı olmayacağına ümid edirdilər. Lakin Ulu Öndər Heydər Əliyevin azərbaycançılıq məfkürəsi və dövlət başçısının qətiyyətli yanaşması, həyata keçirilən ideoloji siyasət Qarabağ və Şərqi Zəngəzuru görməmiş, lakin bu torpaqlar uğrunda ölməyə hazır olan gənc nəsillər yetişdiriyi kimi, həm də Qərbi Azərbaycanı görməmiş, lakin bu torpaqlara qayıtmaq üçün alışmış olan bir nəsil formalaşdırıb. "Biz müharibə arzulamırıq və Qərbi Azərbaycana uğurlu qayıdış modelini qansız, qadasi dinc köçürmə və dinc birgə yaşayışda görürük. Qərbi azərbaycanlılar ata-baba yurdlarında təməl haqlara sahib olmaqla, təhlükəsiz və layəqətli formada yaşamaq, bütövlükdə regionun inkişafına öz töhfələrini verməlidirlər. Qərbi azərbaycanlıların ata-baba yurdlarını qaydışdırmaq üçün əsaslı addımların atılması, qərbi azərbaycanlıların qayıdışının təməlinə ilk növbədə Azərbaycan xalqının əyilməz ruhu deyildir. Əgər bu torpaqları heç görməyən Qarabağdan, Şərqi Zəngəzurdan olan soydaşlarımız həvəslə, səbirsizliklə Qarabağa və Şərqi Zəngəzura qayıdır, yaxud Böyük Təhlikənin qayıdış programının digər əraziləri əhatə edən hissələrini səbirsizliklə gözləyirlərsə, dövlət başçımızın təbiriyyəsinə desək, "o torpaqlara qayıtmaq eşqi ilə yaşamış qarabağlılar bu gün Qarabağa böyük coşqu ilə qayıdırlarsa, heç şübhəsiz ki, eyni mənzərəni Qərbi Azərbaycan qayıdış dövründə də görə bilərik". İkincisi, qərbi azərbaycanlıların artıq əvvəlki dövrlərdəki kimi ümid-siz, inamsız və məyus deyillər. Cənab İlham Əliyevin Müzəffər Ali Baş Komandanlığında Qarabağ və Şərqi Zəngəzuru işğaldan azad edilməsi və soydaşlarımızın sülh və layəqətli, eyni zamanda təhlükəsiz formada ata-baba yurdlarına qayıtması Qərbi Azərbaycanın ruh və inam yarıdır. Onların hər

Əsmər QARDAŞXANOVA, "Azərbaycan"

Azərbaycan QHT-ləri ABŞ kongresmeni Adam Şiffə açıq məktub yazıblar

ABŞ Kongresində Ermənistanın revansistləri maliyyə yardımı ayrılması barədə təşəbbüsləri Azərbaycanın vətəndaş cəmiyyəti təmsilçiləri hiddətlə qarşılayıblar.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bir qrup Azərbaycan QHT-si "2024-cü il Artsax gəlirlərinin bərpası haqqında Akt" adlı qanun layihəsinin müəllifi olan ABŞ kongresmeni Adam Şiffə açıq məktubla müraciət edib.

Müraciətdə islamofob Adam Şiffə xatırladı ki, erməni lobbisi qruplarına istinad edərək, Ermənistan tərəfindən məcburi köçkün edilmiş azərbaycanlıların öz evlərinə qayıtmaq hüququna diskriminativ yanaşma əxlaqi dəyərlərin təhqir edilməsidir. "750 min azərbaycanlının etnik təmizləməyə, Xocalıda soyqırımına məruz qaldığı və 30 ildən artıq bir müddət ərzində onların geri qayıtmaq hüququndan məhrum edildiyi vaxtda siz tam susdunuz. Ermənistanın yerləşdirdiyi minalar geri qayıtmaq hüququndan istifadə edən günahsız mülki insanları öldürməkdə və sikəst etməkdə davam etdiyi bir vaxtda siz yenə də susdunuz". Müraciətdə belə deyilib. Azərbaycan QHT-ləri Adam Şiffə saxta, qərəzli məlumatlardan ibarət sonad geri çəkməyə özünü cəsarət tapmağa dəvət edib: "Əks halda, indiki yanaşmanız növbəti Ermənistanın və Azərbaycanın sadə vətəndaşlarına fayda verməyəcək, həmçinin mühüm əhəmiyyət kəsb edən regionda ABŞ-nin maraqlarına böyük zərər vuraçaq".

ABŞ kongresmeni Adam Şiffə müraciəti "Qarabağ İtkin Ailələri" İctimai Birliyi, "Xankəndi" Məcburi Köçkünlərə Dəstək İctimai Birliyi, "Qərbi Azərbaycan İcması", "Minalar Əleyhinə Azərbaycan Kampaniyası", "Xocalı Soyqırımını Tanıtma" İctimai Birliyi, "Qayıdış və Dirçəliş Naminə Gənclər Təşkilatı" İctimai Birliyi və digər tanınmış QHT-lərin sədrləri imzalayıblar.

Müraciət müəllifləri bildiriblər ki, tələsik hazırlanmış bu qanun layihəsi ayrı-seçkilik xarakteri daşıyır, birtərəfli və kontekstdən çıxarılışla yanaşı, erməni lobbisi qruplarına istinad edərək, Ermənistan tərəfindən məcburi köçkün edilmiş azərbaycanlıların öz evlərinə qayıtmaq hüququna diskriminativ yanaşma əxlaqi dəyərlərin təhqir edilməsidir. "750 min azərbaycanlının etnik təmizləməyə, Xocalıda soyqırımına məruz qaldığı və 30 ildən artıq bir müddət ərzində onların geri qayıtmaq hüququndan məhrum edildiyi vaxtda siz tam susdunuz. Ermənistanın yerləşdirdiyi minalar geri qayıtmaq hüququndan istifadə edən günahsız mülki insanları öldürməkdə və sikəst etməkdə davam etdiyi bir vaxtda siz yenə də susdunuz". Müraciətdə belə deyilib. Azərbaycan QHT-ləri Adam Şiffə saxta, qərəzli məlumatlardan ibarət sonad geri çəkməyə özünü cəsarət tapmağa dəvət edib: "Əks halda, indiki yanaşmanız növbəti Ermənistanın və Azərbaycanın sadə vətəndaşlarına fayda verməyəcək, həmçinin mühüm əhəmiyyət kəsb edən regionda ABŞ-nin maraqlarına böyük zərər vuraçaq".

ABŞ kongresmeni Adam Şiffə müraciəti "Qarabağ İtkin Ailələri" İctimai Birliyi, "Xankəndi" Məcburi Köçkünlərə Dəstək İctimai Birliyi, "Qərbi Azərbaycan İcması", "Minalar Əleyhinə Azərbaycan Kampaniyası", "Xocalı Soyqırımını Tanıtma" İctimai Birliyi, "Qayıdış və Dirçəliş Naminə Gənclər Təşkilatı" İctimai Birliyi və digər tanınmış QHT-lərin sədrləri imzalayıblar.

Müraciət müəllifləri bildiriblər ki, tələsik hazırlanmış bu qanun layihəsi ayrı-seçkilik xarakteri daşıyır, birtərəfli və kontekstdən çıxarılışla yanaşı, erməni lobbisi qruplarına istinad edərək, Ermənistan tərəfindən məcburi köçkün edilmiş azərbaycanlıların öz evlərinə qayıtmaq hüququna diskriminativ yanaşma əxlaqi dəyərlərin təhqir edilməsidir. "750 min azərbaycanlının etnik təmizləməyə, Xocalıda soy-

lurlara ünvanladığı müraciətlərə diqqət çəkib və bildirdi ki, aidiyyəti beynəlxalq qurumlar bu müraciətlərə sessiz qalmamalı, qətiyyətli addımlar atmalıdır.

Müraciətin tam mətnini təqdim edirik:
"Kongresmen Adam Şiffə
Cənab Adam Şiff,

Biz, bu məktubla Azərbaycan vətəndaş cəmiyyəti təmsilçiləri və Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən Azərbaycanın əvvəllər işğal altında olmuş ərazilərində yerləşən öz evlərimizdən məcburi köçkün düşmüş əhali olaraq, "2024-cü il Artsax Gəlirlərinin Bərpası Aktı" təşəbbüsünüzlə pisləyirik.

Tələsik hazırlanmış bu qanun layihəsi ayrı-seçkilik xarakteri daşıyır, birtərəfli və kontekstdən çıxarılışla yanaşı, erməni lobbisi qruplarına istinad edərək, Ermənistan tərəfindən məcburi köçkün edilmiş azərbaycanlıların öz evlərinə qayıtmaq hüququna diskriminativ yanaşma əxlaqi dəyərlərin təhqir edilməsidir. "750 min azərbaycanlının etnik təmizləməyə, Xocalıda soyqırımına məruz qaldığı və 30 ildən artıq bir müddət ərzində onların geri qayıtmaq hüququndan məhrum edildiyi vaxtda siz tam susdunuz. Ermənistanın yerləşdirdiyi minalar geri qayıtmaq hüququndan istifadə edən günahsız mülki insanları öldürməkdə və sikəst etməkdə davam etdiyi bir vaxtda siz yenə də susdunuz". Müraciətdə belə deyilib. Azərbaycan QHT-ləri Adam Şiffə saxta, qərəzli məlumatlardan ibarət sonad geri çəkməyə özünü cəsarət tapmağa dəvət edib: "Əks halda, indiki yanaşmanız növbəti Ermənistanın və Azərbaycanın sadə vətəndaşlarına fayda verməyəcək, həmçinin mühüm əhəmiyyət kəsb edən regionda ABŞ-nin maraqlarına böyük zərər vuraçaq".

Bu baxımdan, seçilmiş nümayəndənin ictimai maraqlara xidmət etmək əvəzinə müəyyən bir lobbisi ilə bağlı şəxsi maraqların namına belə bir təşəbbüs irəli sürdüyünü görmək utançvericidir. Bütün bunlar ABŞ-nin müdafiə etdiyi ümumbəşəri dəyərlərə və prinsiplərə xələfdir.

Biz, Ermənistanın həyata keçirdiyi qeyri-qanuni işğal və etnik təmizləmə nəticəsində həyatımızın çox hissəsini məcburi köçkünlük və məhrumiyyətlər içində keçirmiş insanları kimi geri qayıtmaq hüququnun çox əhəmiyyətli olduğunu və imperativ mahiyyətini dərk edirik. Bu hüquq etnik və dini mənsubiyyətinə asılı olmayan fundamental insan hüquqlarının bir hissəsi hesab edilir.

2023-cü ilin sentyabrında Azərbaycanın suverenliyi tam bərpa olunduqdan sonra Azərbaycanın Qarabağ bölgəsinə səfər edən BMT missiyası (komandası) bəyan edib ki, "onlar mülki ictimai infrastrukturaya, o cümlədən xəstəxanalara, məktəblərə və yaşayış binalarına, mədəni və dini infrastrukturaya heç bir ziyan qeyd etməyiblər" və "onlar istər yerli əhali, istərsə də başqalarından sonuncu atəşədən sonra mülki şəxslərə qarşı zoraklıq halları ilə bağlı hər hansı məlumat rast gəlməyiblər" (<https://press.un.org/en/2023/dp231002.doc.htm>).

Erməni lobbisi qruplarına istinad edərək, Ermənistan tərəfindən məcburi köçkün edilmiş azərbaycanlıların öz evlərinə qayıtmaq hüququna diskriminativ yanaşmanın əxlaqi dəyərlərin təhqir edilməsidir. 750 min azərbaycanlının etnik təmizləməyə, Xocalıda soy-

qırımına məruz qaldığı və 30 ildən artıq bir müddət ərzində onların geri qayıtmaq hüququndan məhrum edildiyi vaxtda siz tamamilə susdunuz. Ermənistanın yerləşdirdiyi minalar geri qayıtmaq hüququndan istifadə edən günahsız mülki insanları öldürməkdə və sikəst etməkdə davam etdiyi bir vaxtda siz yenə də susdunuz.

Biz Azərbaycan hökumətinə köməklilik, təhlükəsiz və layəqətli şəkildə qayıtmaq hüququnuzdan istifadə etməyə zəmin yaratdıqna, Ermənistanın qanunsuz işğalına son qoyduğunu görə minnətdarıq. Biz inanırıq ki, Azərbaycan hökumətinin işğaldan azad edilmiş ərazilərdə apardığı genişmiqyaslı bərpa və yenidənqurma işləri müharibənin qalıqlarını aradan qaldıracaq və Ermənistanın qanunsuz işğalı nəticəsində öz yurd-yuvasından didərgin düşmüş bütün insanların firavanlığını təmin edəcəkdir.

Dayışmaq, əxlaqi cəhətdən güclü olmaq, ayrı-seçkilikçi yol verməyə, ədalətli mövqə sərğilmək heç nə deyil. Anlayırıq ki, bu, cəsarət və mənaəvi güc tələb edir. Ancaq siz şəxsi deyil, ABŞ-nin maraqlarını, Ermənistan və Azərbaycan xalqlarının uzun müddət ki, layiq olduğu sülh və rifahı daha üstün tutsanız, bu, tələsik, düşüncəli və ədalətli qərarlar və ayrı-seçkilik xarakteri daşıyan qanun layihəsinə ləğv edə bilərsiniz.

Əks halda, indiki yanaşmanız növbəti Ermənistanın və Azərbaycanın sadə vətəndaşlarına fayda verməyəcək, həmçinin mühüm əhəmiyyət kəsb edən regionda ABŞ-nin maraqlarına böyük zərər vuraçaq.

Hörmətlə,
Könül Behbudova - "Qarabağ İtkin Ailələri" İctimai Birliyi

Xatirə Vəliyeva - "Xankəndi" Məcburi Köçkünlərə Dəstək İctimai Birliyi

Əziz Ələkbərlı - "Qərbi Azərbaycan İcması"

Hafiz Səfəroğlu - "Minalar Əleyhinə Azərbaycan Kampaniyası" İctimai Birliyi

Leyla Hüseynova - "Sosial Rifah" Qaçqın və Məcburi Köçkünlər İctimai Birliyi

Ceyran Əzizova - "Xocalı Soyqırımını Tanıtma" İctimai Birliyi

Vüqar Qədirov - "Qayıdış və Dirçəliş Naminə Gənclər Təşkilatı" İctimai Birliyi

Rey Kərimoğlu - "Azərbaycanda Minadan Zərərcəklərin Assosiasiyası" İctimai Birliyi

Ayşən Hüseynova - "Soyqırım Haqqıqlarının Tanınması" İctimai Birliyi

Zaur İbrahimli - "Prioritet" Sosial İqtisadi Araşdırma Mərkəzi" İctimai Birliyi

İradə Rzazadə - "Vətəndaşların Sosial Rifahı Naminə" İctimai Birliyi

Umud Mirzəyev - "Beynəlxalq Avrasiya Mətbuat Fondu".

İcma: "ABŞ kongresmenlərinin Azərbaycanca qarşı qəbul edilməz mövqeyi açıq-aşkar şantajdır"

Amerika Birləşmiş Ştatlarının bir qrup kongresmeni 2024-cü il oktyabrın 3-də bu ölkənin Dövlət katibi Entoni Blinkenə məktub yazaraq Azərbaycanca qarşı qəbul edilməz mövqeyi ifadə edib.

Kongresmenlər Azərbaycanın BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəf Dövlətlərinin 29-cu görüşünə (COP29) əvvəlki məsələyə istinad edərək, Ermənistanın gündəliyinə və regionda yenidən münasibəti yaratmağa xidmət edən bütün məsələlərin, o cümlədən müharibə cinayətlərinə görə məsuliyyət daşıyanların azadlığa buraxılmasını kimi beynəlxalq hüquq qanunlarına uyğun davranmağa cəsarətli tapan beynəlxalq hüquq subyekti kimi özünü göstərməlidir", - deyir o bildirib.

Siyasətçi qeyd edib ki, defekt müstəqil olmayan, demografik böhran yaşayan və xarici təsirlərdən birmənalı şəkildə asılı olan Ermənistan regionda dayanıqlı sülh, sabitliyin xüsusən Azərbaycanla münasibətlərində qarşılıqlı inam və etimadın yaradılması məsələsində qərbi azərbaycanlıların ata-baba torpaqlarına qayıtmasının ən vacib elementlərindən biri, bəlkə də birincisi kimi çıxış etdiyi başa düşülməli və rəsmi İrəvan mifləri, uydurma tarixi iddialar namına bu unikal imkanı qaçırmamalıdır.

AZƏRTAC xəbər verir ki, müraciətdə Niderlandda yaşayan Azərbaycan İcması koalisiyanın hökumətinin ölkəmizə qarşı qəbul etdiyi dövlət proqramı ilə əlaqədar narahatlığı ifadə olunub. Bildirilib ki, koalisiya hökumətinin BMT Təhlükəsizlik Şurasının işğalçı dövlət kimi tanıdığı, bir milyon azərbaycanlı qaçqın və məcburi köçkün vəziyyətinə səbəb olan Ermənistanın yanında olması təəssüf doğurur. Niderland Qarabağ və onun ətrafındakı 7 rayonu işğal etmiş Ermənistanı dəstəkləyir.

Müraciətdə bildirilib ki, koalisiya hökumətinin dövlət proqramında Qarabağ

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu barədə Qərbi Azərbaycan İcması bəyanatında bildirib.

"Əvvəla, qeyd edək ki, Azərbaycanın COP29-a əvvəlki məsələyə istinad edərək, Ermənistanın gündəliyinə və regionda yenidən münasibəti yaratmağa xidmət edən bütün məsələlərin, o cümlədən müharibə cinayətlərinə görə məsuliyyət daşıyanların azadlığa buraxılmasını kimi beynəlxalq hüquq qanunlarına uyğun davranmağa cəsarətli tapan beynəlxalq hüquq subyekti kimi özünü göstərməlidir", - deyir o bildirib.

Santaj xarakterli müraciətin müəlliflərinin Azərbaycanca qarşı nifrət o qədər güclüdür ki, onlar azərbaycanlılara qarşı etnik və dini əsasda ayrı-seçkiliklərinə,

o cümlədən bir milyondan artıq azərbaycanlının Ermənistandan və vaxtilə işğal edilmiş Azərbaycan ərazilərindən etnik təmizləməyə məruz qalmasına, həmin ərazilərin Ermənistan tərəfindən viran qoyulmasına və minalanmasıa biganəliklərini heç gicəltməyə də çalışmayıblar. Müraciətin iştirakçıları və məzmunu onun ABŞ Dövlət Departamentində tərtib edilmiş olmasına şübhə yeri qoymur.

Biz Amerika Birləşmiş Ştatlarından Azərbaycanca qarşı şantaj və irqi ayrı-seçkilik siyasətini, eləcə də regionda yeni münasibəti yaratmaq cəhdlərini dayandırmağı və Ermənistanın qovulmuş azərbaycanlıların öz evlərinə qayıtmaq hüququna hörmət etməyi tələb edirik", - deyir icmanın bəyanatında vurğulanıb.

Avro-Atlantik Azərbaycanlıları Tərəfdaşlıq Şurası Niderlandın koalisiya hökumətinə etiraz məktubu ünvanlayıb

Amsterdamsda fəaliyyət göstərən Avro-Atlantik Azərbaycanlıları Tərəfdaşlıq Şurası sentyabrın 13-də qəbul edilmiş dövlət proqramına etiraz olaraq Niderlandın koalisiya hökumətinə və Baş nazir Dik Şufa (Dick Schoof) müraciət ünvanlayıb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, müraciətdə Niderlandda yaşayan Azərbaycan İcması koalisiyanın hökumətinin ölkəmizə qarşı qəbul etdiyi dövlət proqramı ilə əlaqədar narahatlığı ifadə olunub. Bildirilib ki, koalisiya hökumətinin BMT Təhlükəsizlik Şurasının işğalçı dövlət kimi tanıdığı, bir milyon azərbaycanlı qaçqın və məcburi köçkün vəziyyətinə səbəb olan Ermənistanın yanında olması təəssüf doğurur. Niderland Qarabağ və onun ətrafındakı 7 rayonu işğal etmiş Ermənistanı dəstəkləyir.

Müraciətdə bildirilib ki, koalisiya hökumətinin dövlət proqramında Qarabağ

Azərbaycanla münasibətlərində qarşılıqlı inam və etimadın yaradılması məsələsində qərbi azərbaycanlıların ata-baba torpaqlarına qayıtmasının ən vacib elementlərindən biri, bəlkə də birincisi kimi çıxış etdiyi başa düşülməli və rəsmi İrəvan mifləri, uydurma tarixi iddialar namına bu unikal imkanı qaçırmamalıdır.

AZƏRTAC xəbər verir ki, müraciətdə Niderlandda yaşayan Azərbaycan İcması koalisiyanın hökumətinin ölkəmizə qarşı qəbul etdiyi dövlət proqramı ilə əlaqədar narahatlığı ifadə olunub. Bildirilib ki, koalisiya hökumətinin BMT Təhlükəsizlik Şurasının işğalçı dövlət kimi tanıdığı, bir milyon azərbaycanlı qaçqın və məcburi köçkün vəziyyətinə səbəb olan Ermənistanın yanında olması təəssüf doğurur. Niderland Qarabağ və onun ətrafındakı 7 rayonu işğal etmiş Ermənistanı dəstəkləyir.

Müraciətdə bildirilib ki, koalisiya hökumətinin dövlət proqramında Qarabağ

qərəzli siyasi fəaliyyəti nəticəsində iki ölkə arasında münasibətlərin pozulmasını istəmir. İki dövlət arasında sıx iqtisadi əlaqələr mövcuddur, 120-dən çox Niderland şirkəti ölkəmizdə müxtəlif sahələrdə aktiv fəaliyyət göstərir.

Niderlanddakı Azərbaycan İcmasının üzvlərinin əksəriyyəti Ermənistanın Azərbaycanca hərbi təcavüzü nəticəsində doğma yurdlarından - Qarabağdan qovulmuş insanlardır. Erməni işğalçı nəticəsində onların bir çoxu yaxınlarını, ailə üzvlərini itiriblər.

"Koalisiya hökumətinin dövlət proqramına yenidən baxmasını və terminologiyalardan düzgün istifadə olunmasını tələb edirik", - deyir müraciətdə həmçinin vurğulanıb.

Qeyd edək ki, müraciət "Avro-Atlantik Azərbaycanlıları Tərəfdaşlıq Şurasının Şurası katibi Sahil Qasimov tərəfindən Şuramız idarə heyəti adından göndərilib.

Kristofer ÇOP:
"Azərbaycan nümayəndə heyətinin AŞPA-dakı debatlarda iştirak etməməsi təəssüf doğurur"

"Azərbaycan nümayəndə heyətinin Avropa Şurası Parlament Assambleyasında debatlarda iştirak etməməsi təəssüf doğurur. Azərbaycanlı həmkarlarımız burada olmalı və öz fikirlərini ifadə etməli idilər. Onlar olmadıq üçün debat maraqlı deyildi. Mən Azərbaycan nümayəndə heyətinin yenidən AŞPA-ya qayıtmasını istəyirəm".

Bu fikirləri AZƏRTAC-a müsahibəsində Böyük Britaniyanın AŞPA-dakı nümayəndə heyətinin üzvü Kristofer Çop söyləyib.

"İstərdim ki, AŞPA əsl demokratiya və dialoq evi olsun. Demokratiya və dialoq bütün üzv dövlətlərin iştirakını tələb edir. Buna görə də Azərbaycan nümayəndə heyətinin AŞPA-ya qayıdacağına ümid edirik", - deyir britaniyalı parlamentarı vurğulayıb.

Bildirilib ki, Azərbaycan xalqı parlamentə yeni nümayəndələrini seçib və AŞPA xalqın bu seçimi ilə bərabər, onu tanımalıdır. "Biz yeni parlamentarilərlə işləyə bilərik. Beynəlxalq birliyin dövlətləri arasında da fikir ayrılıqları mövcuddur. Fikir ayrılığı demək deyil ki, dialoq və müzakirələr davam etməlidir və ya təcrid yol verilməlidir", - deyir K. Çop qeyd edib.

Hazırda türk dövlətləri arasında bütün sahələrdə təşkilatlanmanın səviyyəsi təqdirəlayiqdir. Bu təşkilatlanmanın zirvəsində dayanan TDT isə global müstəvidə artıq nüfuzlu təşkilatlardan birinə çevrilib. 15 illik tarixi də göstərir ki, TDT türk dövlətləri arasında münasibətlərin genişləndirilməsi baxımından effektiv platforma kimi özünü doğruldur, 200 milyondan çox insanın yaşadığı geniş bir coğrafiyanı əhatə edən bütün türk dünyasının global nüfuzunun yüksəlməsində böyük rol oynayır.

"Türk Dünyası-2040"

İndiyədək qarşısındakı bütün strateji vəzifələrin uğurla həyata keçirilməsinin nəticəsi olaraq TDT artıq regional siyasi və iqtisadi güc mərkəzi kimi çıxış edir. Avropa İttifaqının üzvü olan Macarıstanın müşahidəçi statusuna malik olsa belə, TDT-nin bütün tədbirlərində iştirakı da böyük əhəmiyyət kəsb edir. Bu kontekstdə Macarıstan Avropa İttifaqı ilə türk dünyası arasında körpü rolunu oynayır.

Hazırda TDT üzv və müşahidəçiləri arasında siyasətdən iqtisadiyyata, neqliyyatdan gömrüyə, enerjiddən kənd təsərrüfatına, təhsildən gənclik və idmana, rəqəmsallaşmadan ədalət və təhlükəsizliyə, mədəniyyətdən turizmə və sağlamlığa qədər 30-dan artıq fərqli sahə üzrə çoxistiqamətli əməkdaşlığı həyata keçirir. TDT-nin dövlət başçılarının türk inteqrasiyasını daim

olunan ümumi daxili məhsulun həcmi 1,5 trilyon ABŞ dollarından çoxdur. Onların dünya ilə ümumi ticarət dövriyyəsi 1,3 trilyon ABŞ dolları civarındadır. TDT çərçivəsində ticarət dövriyyəsi isə 60 milyard ABŞ dollarına yaxındır.

Düzdür, türk dövlətləri arasında ticarət dövriyyəsi ildən-ilə artır. Mövcud potensialdan effektiv istifadəni təmin etmək məqsədilə son dövrlərdə bir sıra addımlar atılıb, ticarətin asanlaşdırılmasına dair "Beynəlxalq kombinə edilmiş yük daşımaları haqqında" və "Sadələşdirilmiş Gömrük Dəhlizinin yaradılması haqqında" sazişlər imzalanıb. Hesablamalara görə, 2023-cü ilə qədər regionda infrastrukturunun yaradılmasına yatırılan investisiyalar üzv dövlətlər arasında ticarət həcmlərinin 15 faiz artmasına səbəb olub. Habelə ötən il qədər enerji sahəsində əməkdaşlıq sazişləri üzv dövlətlər

aralmasına xidmət edə bilər. Qərbdən Uzaq Şərqi qədər uzanan və dünyanın 33 ölkəsini birləşdirən qədim İpək yolu əsasən bu dövlətlərin ərazisindən keçir. Türk dövlətlərinin prezidentləri də çıxışlarında bu neqliyyat dəhlizinin imkanlarından səmərəli istifadənin əhəmiyyətini xüsusi qeyd edirlər. Reallıq da ondan ibarətdir ki, Orta dəhlizin əhəmiyyəti Çindən Avropaya gedən ən sürətli marşrut kimi artmaqdadır. 2040-cı ilə qədər bu dəhliz vasitəsilə tranzit yüklərin həcmi illik 500 milyard ABŞ dollarına çatacağı proqnozlaşdırılır. Bu səbəbdən TDT üzvləri bu sahəni prioritet hesab edir və külli miqdarda investisiyalar yatırılır. Bu sahədə də aparıcı rollardan biri Azərbaycanın üzünə düşür.

Orta dəhlizin artan çəkisini nəzərə alaraq hazırda Bakı Gəmiqayırma Zavodunda 6 gəmi inşa edilir. Gələcək il ölkəmizin 9-cu Beynəlxalq Hava Limanı Laçında istismara verəcək, Ələt Beynəlxalq Ticarət Limanının 2024-ci ilin iyulunda istifadəyə verəcək, Ələt Beynəlxalq Ticarət Limanının 2024-ci ilin iyulunda istifadəyə verəcək, Ələt Beynəlxalq Ticarət Limanının 2024-ci ilin iyulunda istifadəyə verəcək, Ələt Beynəlxalq Ticarət Limanının 2024-ci ilin iyulunda istifadəyə verəcək.

Ümumilikdə isə 2025-ci ilə qədər TDT regionunda ticarət dövriyyəsinin daha 20 faiz artırılması əsas hədəflərdən biridir. Eyni zamanda əsas hədəflərdən biri ondan ibarətdir ki, türk dövlətlərinin iqtisadi inkişaf sürəti dünya üzrə orta göstəricidən yüksək olsun. Bunun üçün isə potensial var.

və iqtisadi əməkdaşlıq yeni səviyyəyə qalxacaq. 500 milyon dollar nizamnamə kapitalına malik Türk İnvestisiya Fondunun işlək mexanizmlərinin hazırlanmasının bu ilin iyulunda Şuşada imzalanmış bəyannamədə yer alması möhür investisiya imkanlarını genişləndirmək və iqtisadi inteqrasiyanı gücləndirmək məqsədi daşıyır.

Fond həm dövlət, həm də özəl sektor investisiyalarını sürətləndirəcək, bir çox sahələrdə layihələrə texniki dəstək verəcək. İnfrastruktur, bərpaolunan enerji, kənd təsərrüfatı və turizm kimi bir çox sahələrdə investisiyaların artırılmasına mühüm rol oynayacaq fond davamlı iqtisadi inkişafa töhfə verəcək. Fond türk ölkələrinin iqtisadiyyatına əhəmiyyətli maliyyə resursları axını stimullaşdırmaqla, xarici investisiyaların cəlb edilməsi istiqamətində də fəal iş aparacaq. Bütün bunların yekun məqsədi isə türk dövlətlərinin inteqrasiyasıdır.

Ümumilikdə isə 2025-ci ilə qədər TDT regionunda ticarət dövriyyəsinin daha 20 faiz artırılması əsas hədəflərdən biridir. Eyni zamanda əsas hədəflərdən biri ondan ibarətdir ki, türk dövlətlərinin iqtisadi inkişaf sürəti dünya üzrə orta göstəricidən yüksək olsun. Bunun üçün isə potensial var.

bərhüquqlu tərəfdaşlığa və çoxşaxəli əməkdaşlığa əsaslanan münasibətləri həm milli və regional səviyyədə, həm də global miqyasda sabitliyə, təhlükəsizliyə və inkişafa xidmət edən çox önəmli amildir.

Əlbəttə, bu məsələdə hər bir türk dövləti fəal olmalı, türk dövlətləri arasında iqtisadi inteqrasiyanın dərinləşməsinə töhfə verməli, türk dünyasının yüksəlişinə çalışmalıdır. Bu məsələdə Azərbaycanın mövqeyi dəqiq və aydındır. Eyni zamanda Azərbaycanın xarici siyasətində türk birliyinin gücləndirilməsi bundan sonra da prioritet olacaq. Prezident İlham Əliyev 2024-cü il fevralın 14-də Milli Məclisdə keçirilən ardıcıl mərasimində Azərbaycanın xarici siyasəti ilə bağlı vacib məqamlara toxunaraq, prioritet istiqamətləri elan etdi. Bu xüsusda Prezident İlham Əliyevin tarixi nitqində yer alan fikirlərdən bir daha bəlli oldu ki, dövlətimizin bəxtsizəm hər zaman olduğu kimi, regionda və dünyada cərəyan edən geosiyasi proseslərinin inkişafı ilə bağlı tamamilə aydın, demir məntiqə söykənən qənaətləri var və o, Azərbaycanın təhlükəsizliyini, sabit inkişafını təmin edə biləcək perspektiv istiqamətləri, milli hədəflərə varmaq üçün seçilən yolda bizi xalq və dövlət olaraq gözləyən çağırışların spektrini ən incə detallarına kimi müəyyənləşdirir.

Prezident İlham Əliyevin diqqət yönəldiyi məqamlardan biri Azərbaycanın beynəlxalq münasibətlər sisteminə yeri ilə bağlı oldu və dövlətimizin başçısı faktiki reallıqlardan çıxış edərək, ilk növbədə, Türk Dövlətləri Təşkilatı çərçivəsində səylərimizi davam etdirəcəyimizi və bizim ailəmizin türk dünyası olduğunu bəyan etdi:

"Bu, bizim üçün prioritetdir, mən bunu açıq demək istəyirəm, yəqin ki, indi aparılan siyasət də hər kəsə bunu aydın göstərir. Bu, bizim üçün əsas beynəlxalq təşkilatdır, çünki bu, bizim ailəmizdir. Bizim başqa ailəmiz yoxdur. Bizim ailəmiz türk dünyasıdır."

Bəli, bizim ailəmiz türk dünyasıdır. Bu, tarixən belə olub və bu gün də belədir. Vətən müharibəsi zamanı bütün türk xalqlarının birləşməsi həmrəylik nümayiş etdirməsi, bütün türk xalqlarının bizim Fəzrimizlə öyünməsi aramızda qınlmaq monovi bağlılığın həmişə yaşar olmasını göstəricisi idi. Vətən müharibəsi dövründə türk dövlətlərinin dəmək olar hamısı Azərbaycanı birmənalı dəstəklərini ifadə etdilər.

Göründüyü kimi, yeni dövrün məmanı olaraq Prezident İlham Əliyev beynəlxalq fəaliyyətdə prioritet olaraq Türk dünyası ilə əlaqələri müəyyən edir. Müzəffər Ali Baş Komandanın təbircə desək, "böyük coğrafiya, böyük ərazi, böyük hərbi güc, böyük iqtisadiyyat, təbii sərvətlər, neqliyyat yolları, gənc və artan əhali" kimi vacib elementləri birləşdirən TDT həm də bir soydan, eyni kökləndən xalqların baxımından Azərbaycan üçün ailədir.

Vətən müharibəsindən keçən 4 ilin mənzərəsi göstərir ki, dünyada güc mərkəzi sayılan heç bir dövlət və heç bir beynəlxalq təşkilat təmənənəsiz olaraq, sadəcə beynəlxalq hüquqa əsaslanaraq Azərbaycanın haqlı mövqeyini müdafiə etmək fikrində və öz-mində deyil. Prezident İlham Əliyevin də dəfələrlə vurğuladığı kimi, biz haqqımız öz gücümüzü təmin etdik. Ona görə Azərbaycanın dünya siyasi və iqtisadi sistemində gələcək inteqrasiyası da məhz bu rəksədən dəyərləndirilməli və yeni dövrdə siyasi gələcəyimizlə bağlı doğru və hərtərəfli ölcüklü bəçilməsi addımlar atılmalıdır. Bu addımların sayı çoxdur, amma onların içərisində xalqımız üçün tələyüklü sayıla biləcək biri var. Bu, müstəqil türk dövlətləri arasında inteqrasiya proseslərinin sürətləndirilməsi türk dövlətlərinin birliyi daha gücləndirəcəkdir.

Yekun olaraq qeyd etmək istərdik ki, türk dövlətləri bugünkü ədələtsiz dünyanın qarşısına tək-tək deyil, obediyyətə qədərlik olaraq, bütövlükdə türk dünyası olaraq çıxmalıdırlar. Bunun üçün isə bütün imkanlar var. XXI əsrdə türk dünyasının ardıcıl bəçilməsi üçün real zəmin yaranmışdır. Ən mühüm nailiyyət ondan ibarət olacaqdır ki, türk dünyası ölkələrinin bir-birinə yaxınlaşması dinamik prosese çevriləcək. Onlar özlərinin tarixi köklərini dərk edəcək yaxınlaşacaq, birləşəcək, daha da güclənəcək, bir-birinə arxa olacaqlar. İqtisadi əməkdaşlıqdan başlanaraq yaxınlıq dostluğa, tərəfdaşlığa və birliyə çevriləcəkdir.

Ziyad SƏMƏDZADƏ,
Milli Məclisin deputatı,
akademik

Ankarada Naxçıvan Sazişinin 15 illiyi münasibətilə təntənəli tədbir keçirilib

Ankarada "Türk Dövlətləri Təşkilatının yaradılması haqqında Naxçıvan Sazişinin 15 illiyi" və "3 Oktyabr Türk Dövlətləri Əməkdaşlıq Günü" ilə bağlı təntənəli tədbir keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, mərasimdə çıxış edən Türk Dövlətləri Təşkilatının (TDT) Baş katibi Kubançək Ömürəliyev, Türkiyənin daxili işlər naziri Ali Yerlikaya və digərləri Naxçıvan Sazişinin imzalanmasında ötən 15 il ərzində formalaşan əməkdaşlıq sahələri, ortaq dəyərlərimizin birgə layihələrlə dünyada tanınması və əlaqələrin hər il daha da inkişaf etdirilməsi istiqamətində atılan addımları barədə danışıblar.

Tədbir əsnasında Türk Dövlətləri Təşkilatının formalaşması istiqamətində görülən işlər, keçirilən tədbirlər və ortaq mədəni irsimizi gücləndirən fəaliyyətlərdən ibarət sərəgi açılıb. Tədbirdə Türkiyənin, eləcə də qardaş ölkədəki türkdilli dövlətlərin rəsmi qurumları və diplomatik korpusun nümayəndələri, müxtəlif türkdilli təşkilatlar, o cümlədən Türk Dövlətləri Təşkilatı və TÜRKSOY-un əməkdaşları və digərləri iştirak ediblər.

Ali YERLIKAYA: "15 ildə əməkdaşlıq əlaqələrimizin inkişafına şahid olduq"

"Türk Dövlətləri Təşkilatının (TDT) təməlinin atıldığı Naxçıvan Sazişinin imzalanmasından ötən bu 15 ildə sadəcə ikitərəfli deyil, çoxtərəfli əməkdaşlıq əlaqələrimizin də inkişafına şahid olduq. Enerji, neqliyyat, texnologiya kimi bir çox sahədə ortaq layihələrin icrasına imza atdıq. Türkdilli dövlətlərin ortaq 2040 baxış əsnasında qurulan çoxtərəfli əməkdaşlığımızın inkişafından məmnunluq duyuruq".

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu fikirləri Türkiyənin daxili işlər naziri Ali Yerlikaya Ankarada təşkil olunan "Türk Dövlətləri Təşkilatının yaradılması haqqında Naxçıvan Sazişinin 15 illiyi" və "3 Oktyabr Türk Dövlətləri Əməkdaşlıq Günü" ilə bağlı tədbirdə çıxışı zamanı bildirdi.

Nazir deyib ki, köklü tarixi və bəşəri bağları olan TDT ölkələrinin daxili işlər nazirlərinin ilk toplantısı bu il sentyabrın 6-da Qırğızstanda keçirildi. "Növbəti toplantımızı gələcək il can Azərbaycanca həyata keçirəcəyik. Qarşıda qət etməmizin vacib olduğu yollar var. Qlobal sınaqlardan keçdiyimiz bu dövrdə ortaq fəaliyyətlərimizi daha da artırmalıyıq. Gələcəyə olan baxışımızda TDT-nin mühüm töhfələr verəcəyini inanırıq. Türk birliyinin daha da sıxlaşdırılması üçün bütün səylərimizi göstərməyə davam edəcəyik", - deyər Yerlikaya bildirdi.

Hakan FİDAN: "TDT çərçivəsində ümumi hədəflərə doğru addımlar atılır"

Türk Dövlətləri Təşkilatı (TDT) çərçivəsində iqtisadiyyatdan təhlükəsizliyə, müdafiədən enerjiyə qədər bütün sahələrdə ortaq hədəflərə doğru əmin addımlar atılır. "Report" xəbər verir ki, bu barədə Türkiyənin xarici işlər naziri Hakan Fidan "X" sosial şəbəkəsində yazıb.

"Oktyabrın 3-də Türk Dövlətlərinin Əməkdaşlıq Gününi və Türk Dövlətləri Təşkilatının əsas sənədi olan Naxçıvan Sazişinin imzalanmasından 15-ci ildönümünü qürurla qeyd edirik. XİN başçısı TDT-nin türk dünyası üçün daha güclü və müstəqil gələcək qurmağa kömək edəcəyini ümidvar olduğunu bildirdi. "Ümid edirik ki, uğurlarımız daimi olacaq", - o vurğulayıb.

Türk Akademiyasının prezidenti:

"Ortaq əlifba xalqlar arasında əlaqələrin gücləndirilməsində əsas vasitədir"

"Ortaq əlifba türk xalqları arasında əlaqələrin gücləndirilməsində əsas vasitədir".

Bunu "Report"un Ankara bürosuna Türk Akademiyasının prezidenti, professor Şahin Mustafayev bildirdi. O deyib ki, ortaq əlifba xalqların bir-birini daha yaxşı anlamasına kömək edəcək: "Türk dillərinin kök sistemi eyni olduğu üçün ortaq əlifba yazılı mətnləri, ədəbiyyatı anlamaq üçün uğurlu vasitədir. Bu da türk xalqları arasında əlaqələri genişləndirir və möhkəmləndirir". Ş.Mustafayev ortaq türk dilinin yaradılması ilə bağlı səslənən fikirlərin yanlış olduğunu deyib: "Burada söhbət ortaq türk dilindən gətmir. Çünki hər xalqın özünün ədəbi dili, danışıq dili var, hamı öz danışıq dilindən istifadə edir və edəcək".

TDT Baş katibi: "Şuşa Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suverenliyinin bərpasını təmsil edir"

"Şuşa Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suverenliyinin bərpasını təmsil edir".

"Report" xəbər verir ki, bunu Türk Dövlətləri Təşkilatının (TDT) Baş katibi Kubançək Ömürəliyev qurumun 15-ci ildönümü ilə bağlı "Anadolu"da yazdığı məqalədə bildirdi.

O bildirdi ki, Şuşa türk dünyası üçün böyük önəm sahibdir: "Şuşada qəbul edilən Qarabağ bəyannaməsi neqliyyat, iqlim dəyişikliyi, enerji kimi sahələrdə əməkdaşlığın gücləndirilməsini tələb edir".

Türk dövlətlərini birləşdirən güclü siyasi-iqtisadi platforma

inkışaf etdirmək, möhkəmləndirmək və dərinləşdirmək istiqamətində məqsədyönlü təşəbbüsləri də təqdirəlayiqdir.

Amma bəşəriyyət bu gün elə bir dövrə gəlib çatıb ki, indi türk dövlətləri öz maraqlarını layiqincə təmin etmək üçün əvvəlcədən güclü əməkdaşlıq və həmrəylik nümayiş etdirməlidirlər və bu tarixi zərurətdir. Çünki aşınmaya məruz qalmış beynəlxalq hüquq bu gün sadəcə güc mərkəzlərinin əlində təzyiqlə alətə rolunu oynayır və heç bir halda digər dövlətlərin mənafelərini qoruyur. Bunun nəticəsi kimi global kateklizmlər beynəlxalq münasibətlər sisteminin geosiyasi reallıqlarından birinə çevrilib. Beynəlxalq hüquq isə dünyada sülhü və sabitliyi kateklizmlərdən qorumaq iqtidarında deyil.

Yeni strateji hədəflərə doğru inamla irəliləyərək beynəlxalq nüfuzu və geosiyasi təsir imkanları artmaqda olan türk dövlətləri də global problemlər və kateklizmlər fonunda yeni çağırışlarla üz-üzədirlər. Ona görə də indi türk dünyasının birliyi, türk dövlətləri arasında əməkdaşlıq əlaqələrinin daha da inkişaf etdirilməsi xüsusi vacibdir. Böyük məmnunluqla qeyd edilə bilər ki, TDT və hər bir türk dövləti bu reallığı düzgün qiymətləndirir. Təsəffüf deyil ki, bütün bunlar TDT-ni beynəlxalq və regional müstəvidə strateji baxışa sahib olma zərurətini ortaya qoyur. Bu baxımdan TDT-nin global kateklizmlər fonunda yeni strateji hədəflərə doğru irəliləməsi hələ 2021-ci ilin noyabrında qəbul edilən "Türk Dünyası - 2040" adlı sənədinin də əsas prioritetidir. Hazırda TDT "Türk Dünyası-2040" baxışını əməkdaşlıqları daha da dərinləşməsinin hədəfləndiyi yeni bir dövrə doğru irəliləməkdədir.

Bu hədəflərə çatmaq üçün isə türk dövlətlərində gərəklili olunan möhkəm, tarixin dərin qatlarında kök salan təməl, milli iradə və bu iradəni gerçəkləşdirə biləcək potensial var. TDT-yə üzv ölkələrin zəngin təbii ehtiyatları, insan resursları, Avrasiyada ən önəmli, global strateji əhəmiyyət daşıyan bir ərazidə yerləşmələri bu təşkilatın beynəlxalq münasibətlər sisteminin ən güclü aktorlardan birinə çevrilməsinə imkan verir.

TDT üzvləri arasında iqtisadi-ticarət əlaqələrini genişləndirmək üçün potensial böyükdür

"Türk Dünyası-2040" həm də TDT çərçivəsində mövcud iqtisadi potensialdan istifadənin arzuolunan səviyyəyə çatmasını hədəfləyir. Qeyd edək ki, hazırda türk dövlətlərində istehsal

(əvvəlki qəzetin 3, 4 oktyabr nömrələrində)

arasında enerji ixracının 30 faiz artması ilə nəticələnib. Rəqəmsal infrastrukturun təkmilləşdirilməsi və regionda elektron ticarətin təşviqi təşəbbüsləri üzv dövlətlər arasında onlayn ticarət fəaliyyətlərinin 25 faiz artmasına gətirib çıxarıb.

Lakin 60 milyard ABŞ dolları səviyyəsində olan ticarət dövriyyəsi mövcud potensialdan xeyli aşağıdır. Bu, onların xarici ticarət həcminin yalnız təqribən 4-5 faizini təşkil edir. Bunu daha da artırmaq üçün kifayət qədər böyük potensial və müxtəlif imkanlar var.

Öndən başlayaraq ki, türk coğrafiyasında yerin üstü kimi altı zəngindir. Türk ölkələrinin ərazisində bütün yanacaq növləri olsa da, neft və təbii qaz daha böyük üstünlüyə malikdir. Dünyanın ümumi 45 milyon kvadratmetrlik neftli-qazlı sahəsinin 6,6 faizi türk dünyası ölkələrinin payına düşür. Son illərdə bu ölkələrin ərazisində neft-qaz istehsalı imkanlarının daha da genişlənməsi dünya bazarında onların rolunun artmasına səbəb olmuşdur. Bu isə TDT üzvlərinin təkə regional deyil, beynəlxalq əhəmiyyətini son dərəcə artırmaqla, onların iqtisadi inkişafını şərtləndirməklə yanaşı, ticarət dövriyyələrinin də artıran amil kimi özünü göstərir. Nəinki indi, gələcəkdə də neft və qaz amili türk dünyası ölkələrinin iqtisadi dirçəlişinə güclü tokan verən bir amil kimi çıxış edə bilər. Lakin bu ölkələrin ərazisində neft və təbii qaz ehtiyatları qeyri-bərabər paylandıqından yanacaq məhsullarına olan tələbatı ödəmək üçün onları qarşılıqlı iqtisadi münasibətlərinin dərinləşdirilməsi vacib şərtir.

"Əsrin müqaviləsi"nin həyata keçirilməsi, Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft boru və Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəmərlərinin istifadəyə verilməsi, Bakı-Tbilisi-Qars demir yolunun inşası, "Çonub qaz dəhlizi"nin yaradılması hələ uzun onilliklər bu ölkələrin dünya təsərrüfatında real iştirakını, global və regional problemlərinin həllində onların rolunun güclənməsinə təmin edəcək.

Tarix göstərir ki, güclü enerji ehtiyatları olan ölkələr həmişə təzyiqlərə məruz qalıb, mənafelərini qorumaq uğrunda imkanları daxilində mübarizə aparmışlar. Lakin həmin mübarizədə qalib gələnlər təbii ehtiyatları olmayanlar olub. Bu gün müstəqil türk dövlətləri də sərvətlərinin sahibidirlər. Bu o deməkdir ki, həmin ölkələrin müstəqilliyinin möhkəmləndirilməsi, sosial-iqtisadi dirçəlişinin və təhlükəsizliyinin təmin edilməsi üçün neft-qaz amilindən istifadə imkanları son dərəcə artmışdır.

Türk dövlətlərinin ərazilərindən keçən neqliyyat marşrutunun inkişaf etdirilməsi həm TDT üzvü olan ölkələr arasında ticarət dövriyyəsinin artı-

klı 1 milyondan 5 milyon tona çatdırılacaq və bu məqsədlə layihəyə əlavə 100 milyon dollardan çox sərmayə qoyulacaq.

2024-cü ilin iyulunda Şuşada imzalanmış Qarabağ Bəyannaməsi türk dövlətləri arasında ticarət əlaqələrinin genişləndirilməsi və iqtisadi əməkdaşlığın dərinləşdirilməsi üçün mühüm prinsipləri özündə ehtiva edir. Bəyannamə çərçivəsində həyata keçiriləcək tədbirlər ölkələr arasında ticarət mənafelərinin azaldılması, neqliyyat və logistika infrastrukturunun təkmilləşdirilməsi, investisiya mühitinin yaxşılaşdırılması istiqamətində vacib addımların atılmasını nəzərdə tutur.

Türk İnvestisiya Fondunun yaradılması TDT üzvlərinin əməkdaşlığını və iqtisadi əlaqələrini dərinləşdirmək əzminin rəmzidir

Türk dövlətləri dünya üzrə ümumi daxili məhsulun 1,44 faizini, sənaye məhsulunun isə 1,29 faizini istehsal edir. Düzdür, son 10 ildə məlum səbəblərə görə bu dövlətlərin dünya üzrə istehsal olunan ümumi məhsulun həcmində xüsusi çəkisi artmamışdır və hazırkı dinamika qənaətbəxş sayıla bilməz. Digər tərəfdən, türkdilli dövlətlərin iqtisadi inkişaf səviyyəsində böyük fərqlər mövcuddur. Məsələn, Türkiyədə adambaşına ümumi daxili məhsulun həcmi digər türk dövlətlərinə nisbətən 2,5-3 dəfə yuxarıdır. Bu qrupa daxil olan ölkələrdən Türkiyənin dünya siyasətində və iqtisadiyyatında mühüm rolu vardır. Böyük Atatürkün Türkiyənin müstəqil bir dövlət kimi qurulması və inkişafı yolunda əsrlərboyu yaddan çıxmayacaq misilsiz tarixi xidmətlər göstərmişdir.

Bu baxımdan bütün türk dövlətlərinin iqtisadi inkişafının sürətləndirilməsinə nail olmaq TDT-nin məqsədlərindən biridir. Türkiyə, Azərbaycan, Qazaxıstan, Qırğızıstan və Özbəkistan tərəfindən Türk İnvestisiya Fondunun yaradılması da bu məqsədə xidmət edir. Fondun yaradılması ideyası 2014-cü ildə Prezident İlham Əliyev tərəfindən irəli sürülüb. 2023-cü il martın 16-da imzalanmış sazişə əsasən, Türk İnvestisiya Fondunun yaradılması ilə bu təşəbbüs həyata vəsiqə aldı.

Türk İnvestisiya Fondunun yaradılması türk dünyasının iqtisadi inkişafının sürətləndirilməsi və TDT üzvləri arasında iqtisadi əlaqələrin dərinləşdirmək istiqamətində atılan uğurlu addımdır. Məqsədi türk dövlətləri coğrafiyasının daha irəvan gələcəyi üçün onun iqtisadi inkişafını dəstəkləmək və maliyyə davamlılığını qorumaq olan fond onların birliyi əməkdaşlığını və iqtisadi əlaqələrini dərinləşdirmək əzminin rəmzidir. Fondun fəaliyyəti sayəsində regional ticarət

VƏTƏN müharibəsinin möhtəşəm ZƏFƏRİ

Komandirini xilas edərkən şəhid oldu

zamani şəhid olub. İgidlik və şücaət nümayiş etdirdiyinə görə, Prezidentin sərəncamına əsasən, ölümündən sonra "Vətən uğrunda", "Cəsur döyüşçü" və "Suqovuşanın azad olunmasına görə" medalları ilə təltif edilib.

"Bu problem balalarımıza miras qalmamalıdır"

Həyat yoldaşı Nailə Qasımova deyir ki, həm tanışlıqları, həm toyları oktyabra təsadüf etdiyindən bu, ən sevdiyi, həyəcanla gözlədiyi, üzündə gülüş doğuran ay olub. Ta ki 2020-ci il qədər...

Həmin ilin oktyabrında son dəfə Azərin səsinə eşidib, şəhid xəbərini alıb, torpağa tapşırıb: "Bu ay özümlə nə yerə, nə göydə hiss eləyirəm. Ürəyim parçalanır. O qədər gözəl insan idi ki, Azər. Ətrafımdakı heç kimə bənzəmədi. Hər kəsin dadına çatar, hamıya kömək etməyə çalışdı. Müharibənin qızğın vaxtında belə... Övladları ilə nəfəs alırdı. Böyük uşaqlar onun necə yaxşı ata olduğunu görüblər. Çox pis olurdum ki, Gülayı bunu xatırlamıyacaq. Azər müharibə günlərində elə ən çox sonbeşiyi üçün darıxdı. Ondan doymamışdı".

Nailə xanım deyir ki, Azər Polad Həşimovun ölümündən çox təsirlənibmiş. Heç vaxt onu belə görməyibmiş: "Deyərdim ki, Azər, inşallah müharibə olmaz. O isə deyirdi, əksinə, olsun. Qoy indi olsun ki, biz buna son qoyaq. Son qoyaq ki, bu problem balalarımıza miras qalmasın".

Dəfələrlə yaralansa da, döyüş bölgəsinə qayıdıb

2020-ci il sentyabrın 25-i Azərin evdən son çıxışı olub. Bazarlıq edib, bütün əyər-əksiyi tamamlayıb. Deyib ki, işlə bağlı 10 günlük Gəncəyə gedir. O zaman Ağdamda yaşayırmışlar. Gec olub, yatmış uşaqları öpüb. Böyük oğlu Yaqub atası onu öpəndə yuxudan ayılıb. Yuxulu gözlərindən öpüb: "Mən olmayanda evin kişisi sən sən. Anangil sənə omanət", - deyib.

"Ertəsi gün bir də gördüm qaynım-la qaynınam bizi Tərtərə aparmağa

gəliblər. Getmək istəmədim. Niyə gədim, axı Azər gələcəm demişdi. Tez özüne zəng elədim. Dedi belə məsləhətdir, sizdən nigaran qalıram. Azər həlak olana qədər dəfələrlə ağır yaralayıb. Birinci dəfə onun olduğu maşını vurublar. Sağalan kimi yenidən döyüş bölgəsinə qayıdıb. İkinci dəfə qolundan yaralanıb və Tərtərə götürüblər. Təsədüfən də cərrah Tərhan xanım qohumları çıxıb. Deyib ki, qolpo təhlükəli yerdədir, əməliyyat etsək, qolun iflic qala bilər. Əməliyyatı gözləmədən yenidən döyüşə qayıdıb", - deyir həyat yoldaşı...

da idi", "Bayaq gördük, maşınla keçdi" deyiblər. Həlak olduğu deməyə heç kəmin dili gəlməyib.

Demə, həmin gecə sığınacaqdan çıxıb tapşırıq dalınca gedəndə Azərin komandiri, silahdaşı Ramid Hacıyevi vurublar. Komandirinin döyüş ərazisində qaldığını gören Azər tez özüni ona yetirib. Elə o vaxt ard-arda dabanından və başından snayperlə vurulub. Son gücüllə Ramidi öz tərəfimizə çəkə bilsə də, özü həlak olub.

"O günlərdə heç kim mənə sakitləşdirə bilmirdi. Elə hey deyirdilər ki, Aprel döyüşlərindən qayıdıb, indi də qayıdacaq. Amma qayıtmadı. Bakıda, rayonlarda getmədiyimiz xəstəxanaya qalmadı. Hər yerə zəng edir, amma naümid qalırdı. Nə yediyimi bildirdim, nə içdiyimi. Suyu içirdim dadını almırdım. Televizorda şəhid şəkillərini verirdilər. Televizora baxırdım, amma beynim dumanlı idi, heç nə görmürdüm. Gördüyümü də anlamırdım. Atamgil də yanımda oturmuşdular. Öz-özümə deyirdim ki, görəsən, belə dağ oğulların anası, atası, yoldaşları necə düzür bu itkiyə. Bilməzdim ki, mən belə düşüncədə ekranda Azərin şəklini göstərəcəklər. Bir də hiss etdim ki, gəlinim arxadan atama işarə edib həyəte çağırır. Atam həyəte çıxırdı. Birdən duyduğum düşüb arxalarnca getdim, gördüm atam ağlayır..."

Komandirini döyüş ərazisindən çıxartsa da...

Sonuncu dəfə Azərin səsinə oktyabrın 15-i axşam eşidiblər. Nailə xanım deyir ki, bu dəfə səsi fərqli gəlirdi. Geri dönməyəcəyini, bizi bir daha görməyəcəyini elə bil hiss eləmişdi. "Gecə 4 radələrində anasına da zəng edib, amma o eşitməyib. Buna görə Esmira xala hələ də özüni bağışlamır, "Son dəfə balamın səsinə eşitmədim. Balamın mənə deyəcəyi son sözə həsrət qaldım. Elə bil ölüm yuxusu idi, oyanmadım", - deyir.

Sonrakı iki həftə Azərdən xəbər ala bilməyiblər. Nə qədər zəng etsələr də, telefonunun bağlı olduğunu görüblər. Hərbi hissəyə zəng edəndə, əsgər yoldaşlarından xəbər alanda "İndi bur-

Söhbətimiz bitmişdi. Deməyə söz tapmırdım. Azərin kiçik oğlu Yusif ölümündən tutub, üzünü qarıya çevirdi: - Xala, atam üçün hər gün bu şeiri deyirəm...

Mələklər, atam sizə omanət, Bilmirəm, yarası harasındadır. Əzab-əziyyəti çox olub onun Ürəyinin odu yarandıdır...

Sağollaşılıb ayrıldıq. Dönüb arxaya baxdım. Gülay hələ də o daşın üstündə oturmuşdu. Hələ də atasını gözləyirdi...

Ülkər XASPOLADOVA, "Azərbaycan"

5 ZƏFƏR gündəliyi oktyabr 2020-ci il

İlham ƏLİYEV: "Azərbaycanın ərazi bütövlüyü bərpa olunacaq!"

Oktyabrın 5-də cəbhənin bütün istiqamətlərində döyüşlər gedib. Səhər saatlarında Azərbaycan Hava Hücumundan Müdafiə Qüvvələrinin radiolokasiya sistemlərinin texniki vasitələri Ermənistanın Cermuk, Qafan və Bərd rayonları ərazisində yerləşən start mövqelərindən Azərbaycan ərazisinə atılan raket buraxılışını qeydə alıb.

Bütün cəbhəboyu sıxışdırılan düşmən Ermənistan ərazisindən Azərbaycan ərazisində əhalinin kompakt yaşadığı məntəqələrə, mülki infrastrukturaya sistemli raket zərbələri endirib. Eyni zamanda Ermənistanın müdafiə nazirliyi Azərbaycan ərazisinin Ermənistanın atəşə tutulması faktını inkar edib və bunun işğal olunmuş ərazilərimizdən həyata keçirildiyini iddia edib. Ermənistanın bu cür məsuliyyətsiz və cinayətkar hərəkəti məqsədyönlü şəkildə Azərbaycanı cavab tədbirləri görməyə təhrik edib.

Talış kəndində Azərbaycan bayrağı dalğalandırılıb

Beyləqan, Bərdə və Tərtər şəhərləri, Füzuli rayonunun Horadiz şəhəri, Ağcabədi rayonunun kəndləri, Tərtər şəhəri və rayonun kəndləri, Goranboy və Göygöl rayonlarının əraziləri Ermənistan silahı qüvvələri tərəfindən atəşə tutulub.

İşğaldan azad edilmiş Talış kəndində Azərbaycan bayrağı dalğalandırılıb. Müdafiə Nazirliyi videogörüntülər yayaraq düşmənin bütün inkarlarına rəğmən onun ürəyinə dağ basır.

Gəncə və Ağcabədi atəşə tutulub

Ermənistanın Bərd rayonu ərazisindən Gəncə şəhəri, həmçinin Ağcabədi şəhəri atəşə tutulub, yaralananlar olub.

Düşmənin hərbi texnikası qənimət götürüldü, atəşli reaktiv sistemi məhv edildi

Döyüşlərdə erməni hərbiçilərinin atəş qədrini silah və texnikalar qənimət kimi götürüldü. Qoşunlarımızın zərbləri nəticəsində Ermənistan silahlı qüvvələrinin cəbhənin Ağdərə istiqamətində 62-ci artilleriya alayının, 2, 41-ci artilleriya bölməsinin 2 odad BM-21 "Qrad" yaylım atəşli reaktiv sistemi məhv edildi.

İlham ƏLİYEV: "Paşinyan Azərbaycan xalqından üzr istəməlidir"

Prezident İlham Əliyev Türkiyənin "TRT Haber" televiziya kanalına müsahibəsində deyib ki, hazırda müxtəlif istiqamətlərdə şiddətli döyüşlər gedir. Artıq Cəbrayıl şəhəri işğaldan azad edilib və Cəbrayıl rayonunun bir neçə kəndi də düşməndən təmizləndi.

Dövlət başçısı vurğulayıb ki, bundan sonra da Azərbaycan Ordusu öz missiyasını uğurla icra edəcək və Azərbaycanın ərazi bütövlüyü bərpa olunacaq: "Bizim əsas məqsədimiz bundan ibarətdir. Bu məqsəd tarixi ədalətə təmin edəcək".

Ali Baş Komandan bir daha savaşa dayandırılması ilə bağlı təkliflərini səsləndirərək bildirib ki, Ermənistanın baş naziri Azərbaycan xalqından üzr istəməlidir. Deməkdir ki, Qarabağ Ermənistan deyil. Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə hörmət etməlidir.

Bununla yanaşı, Ermənistan silahlı qüvvələrinin torpaqlarımızdan nə zaman çıxacağını söyləməli və bu şərtlər Minsk qrupunun həmsədrliyi tərəfindən təsdiq edilməlidir. O halda təbii ki, atəşlər bərpa olunacaq və beləliklə, bu məsələ

müzakirə yolu ilə həll olunacaq və Azərbaycan xalqı öz doğma torpaqlarına qayıdacaq: "Amma biz bilməliyik ki, bu, nə zaman olacaq. Çünki biz 30 ildir ki, gözləyirik, 30 il bizə verilən vədlər, deyilən sözlər həyatda reallaşmır, gerçəkləşmir. Azərbaycan xalqı artıq buna dözə bilmir, Azərbaycan dövləti dözə bilmir. Bizə konkret, real tarix deyilməlidir ki, onlar nə zaman hansı bölgədən çıxacaqlar".

Mehriban Əliyeva xalqı erməni uydurmasına qarşı birliyə çağırıb

Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyeva rəsmi "Instaqram" səhifəsində paylaşım edib. Paylaşımında deyib:

"Əziz həmvətənlər! Rəşadətli ordumuz əzəli Azərbaycan torpaqlarını erməni işğalından azad etmək üçün uğurlu əks-hücum əməliyyatı aparır. Bu vaxtda düşmən öz məklri niyyətini göstərməkdən əl çəkmir. Qızğın döyüşlərin davam etdiyi bütün həftə ərzində Ermənistan vicdansızcasına feyk xəbərlər tirajlayıb. Bu şiddətli hücumda beynəlxalq birliyi fəal surətdə yanlış məlumatlandıraraq erməni diasporu xüsusilə rol oynayır. Bu gün biz hamımız həqiqətə tarixi hadisələrin şahidləriyik! Lakin biz baş verənləri sadəcə kənarından müşahidə edə bilmərik.

Bizim hər birimiz Böyük Qələbə anını yaxınlaşdırmaq üçün əlimizdən gələni etməyə borclu oluruq. Deməli, biz hamımız erməni yalanını ifşa etmək üçün maksimum səy göstərməyə borclu oluruq. Mən sizin hər birinizi erməni təbliğatının feyklarını ifşa etməyə və erməni təcavüzü haqqında həqiqətləri bütün mümkün platformalarda beynəlxalq birliyə çatdırmağa çağırıram! Azərbaycanı özünün Vətəni hesab edən hər kəs sənə ucalmalı və ermənilərin yalanını təkbiz etməlidir! Uca Tanrı bizim ordumuzu, xalqımızı və Vətənimizi qorusun!"

Müzəffər Ali Baş Komandanın xalqa növbəti müjdə

Günün sonunda Prezident xalqa daha bir müjdəli xəbər verib. İlham Əliyev özünün rəsmi "X" səhifəsində yazıb: "Bu gün Azərbaycan Ordusu Cəbrayıl rayonunun Şıxalı Ağalı, Sarıcalı, Məzrə kəndlərini və müxtəlif istiqamətlərdə bir neçə strateji yüksəkliyi azad etmişdir. Qəhrəman ordumuzun uğurlu əməliyyatı davam edir. Qarabağ Azərbaycandır!"

Rəşad BAXŞƏLİYEV, "Azərbaycan"

Vətən oldu oğullar

...Məhəllədəki qapılar bir-birinə bənzəyirdi. Hansına yaxınlaşacağımı bilmədim. Gözümə daşın üstündə oturan gəliniçi ilə oynayan 4-5 yaşlarında qızcağz sataşdı. Yaxınlaşıb soruşdum: - Qızım, şəhid Azərin evini tanıyırsan? - Tanıyıram... Atamdır...

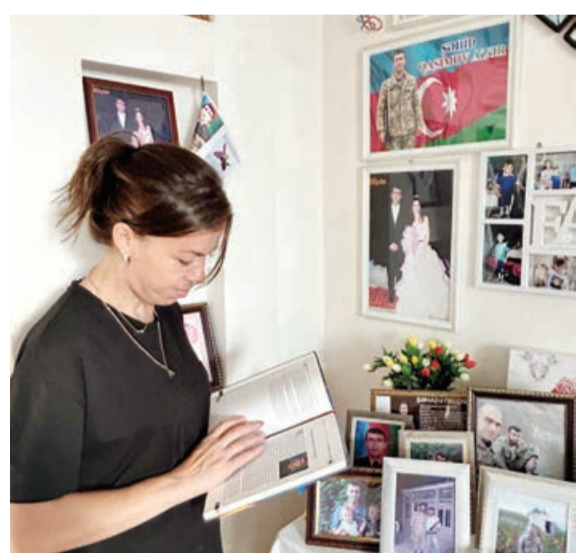
Aprel döyüşlərindən Vətən müharibəsinə...

Zəfər bizə asan başa gəlmədi. Vətən təkcə oğullarını, qəhrəmanlarını itirmədi. Yüzlərlə ailə ata, qardaş, or həsrətində məhəllə olundu...

Atası Azər şəhid olanda cəmi 3 ay 15 günlük idi Gülay... 4 uşağın ən kiçiyi, ailənin sonbeşiyi, atasının qoxusuna doymadığı körpəsiydi...

Hər bir qız uşağının qəhrəmanındır atası. Amma Gülayın atası əsl qəhrəmandır. Aprel döyüşlərində də iştirak edən Azər Qasimov İkinci Qarabağ müharibəsində dəfələrlə yaralanmağına baxmayaraq, yenidən cəbhə bölgəsinə qayıdıb. Döyüşlərin birində komandirini xilas edərkən şəhid olub.

Azər Qasimov 1979-cu ildə Tərtər rayonunun Yenikənd kəndində doğulub. 2014-cü ildən müddətən artıq hərbi qulluqçu kimi Silahlı Qüvvələrdə xidmətə başlayıb. Komandir sürücüsü işləyib. 2016-cı ildə Aprel döyüşlərindəki qəhrəmanlığına görə dövlət mükafatı ilə təltif olunub. 41 yaşlı hərbiçi Suqovuşan istiqamətindəki döyüşlər

Şəhid ailələrinin üzvləri Şuşa və Ağdamı ziyarət ediblər

Ağstafa Rayon İcra Hakimiyyətinin dəstəyi ilə şəhid ailələrinin bir qrup üzvü Şuşa və Ağdamda olmuşlar.

Səyahət zamanı onlar Əsgoran qalası, Cıdır düzü, İsa bulağı, Qarabağ Universiteti, Molla Pənah Vaqifin məqbərəsi, şəhidlərin, o cümlədən Milli Qəhrəman Allahverdi Bağirovun məzarını ziyarət etmişlər.

Sabir ƏLİYEV, "Azərbaycan"

REGIONLAR

Samuxda Macarıstan Universiteti ilə "AgroDairy" şirkəti arasında memorandum imzalanmışdır

Macarıstanın Azərbaycanda səfərdə olan Kənd Təsərrüfatı və Təbiət Elmləri Universitetinin (MATE) rəhbərliyi ilə Samuxdakı "AgroDairy" şirkəti arasında birgə əməkdaşlıq haqqında memorandum imzalanmışdır.

üzrə icraçı direktoru Ramil Məmmədov imzalamışlar.

Samux şəhərindəki Heydər Əliyev Mərkəzində keçirilən tədbirdə Macarıstanın ölkəmizdəki səfəri Tamaş Yojef Torma və rektor Çaba Gurica çıxış edərək "AgroDairy" şirkəti ilə birgə əməkdaşlığın hər iki ölkədə kənd təsərrüfatının inkişafına mühüm töhfələr verəcəyini diqqətə çatdırmışlar. Həmçinin rektor rəhbərlik etdiyi ali təhsil ocağının tədris bazası, elmi-tədqiqat sahəsində həyata keçirdiyi işlər və təcrübə imkanları barədə də məlumat vermişdir.

İmzalanma mərasimindən sonra macarıstanlı qonaqlar Samux Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Firdovsi Əliyevlə görüşmüş, sonra "AgroDairy" şirkətinin təsərrüfat sahələrində olmuşlar. Qonaqlar şirkətin innovativ kənd təsərrüfatı yanaşmaları ilə tanış olmuş, qarşılıqlı təcrübə mübadiləsi aparmışlar.

Müasir dünyamızda elm və texnologiya çox sürətlə inkişaf edir və bu, ilk növbədə insanın daha rahat yaşamasına hesablanır. Ancaq insanın onların təyinatını dəyişməsi, yaxud düzgün istifadə etməməsi, üstəlik, təbiətə istismarçı münasibəti fəsadlar yaradır və bundan ən çox ziyanı da elə insanın özü çəkir.

Son iki əsrdə təbii sərvətlərin düzensiz və amansız istismarı bəşəriyyəti fəlakət həddinə gətirib. Hətta o dərəcədə ki, indi bütün dünya yığışb həmin fəsadların aradan qaldırılması üçün çalışır. Elə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının himayəsi altında hər il keçirilən sessiya (COP) da bu məqsədə qulluq edir.

İqlim dəyişikliyi, ekoloji fəlakət insanın səhhətindən tutmuş iqtisadiyyatın bütün sahələrinə mənfi təsir göstərir. Lakin onun ən çox kənd təsərrüfatına ziyan vurmasının sübuta ehtiyacı yoxdur. Əslində isə iqlim dəyişikliyi aqrar sektora mənfi təsiri elə birbaşa insana vurulan zərərdir. Əbəs yəni bu gün orza təhlükəsizliyinin təminatı bütün ölkələr üçün strateji hədəf sayılır ki...

Aqrar sektoru arzuolunmaz vəziyyətə ilk növbədə sənayenin inkişafı naminə təbii resurslardan düzgün istifadə olunmaması səbəbdir. Nəticədə indiki leysanlar və quraqlıqlar, kəskin soyuqlar və anomali istilər əkin-biçin sahələrini yaman güünə qoyur.

Amma təbii fəlakətdir deyib əlimizi yana sala da bilmirik. Heç bir canlı, o cümlədən insan yeməyə, içməyə yaşaya bilməz. O üzündən dünyada kəndli ekib-becərməyə təşviq edən bir çox güzəştlər tətbiq olunur. Onlardan biri də aqrar sığortadır. Azərbaycanda aqrar sığorta zamanı hesablanmış sığorta haqqının 50 faizi fermerlərə dəstək məqsədilə dövlət tərəfindən ödənilir. Bu o deməkdir ki, kəndli cüzi məbləğ ödəməklə öz təsərrüfatını yaranacaq risklərdən qoru-

ya bilir. Lakin Azərbaycanın aqrar sığorta sistemində təkmilləşmə prosesi davam edir. Yeniliklər aqrar sığortanın əhatə dairəsinin artırılması, fermerlərə məxsus əkin sahələrinin daha düzgün və səmərəli sığortalınması məqsədi daşıyır.

Ölkəmizdə dövlət dəstəyi ilə təqdim olunan aqrar sığorta mexanizmi çərçivəsində bəzi bitki növlərinin si-

sahələrindən yüksək məhsuldarlıq əldə olunan fermerlərə məhsulu bütünlüklə sığortalamağa imkan verir. İdarə Heyətinin digər qərarı ilə "Şəkər çuğunduru bitkisi üzrə aqrar sığorta məhsulunun şərtləri"ndə dəyişiklik edilib. Yenilik nəticəsində sığorta məqsədləri üçün şəkər çuğunduru minimum qiyməti 1 sentner üçün 6 manat müəyyən edilmişdir.

təhlil edilir və sığorta məhsullarının şərtləri davamlı olaraq təkmilləşdirilir. Fondun məlumatına görə, hər il sığorta mexanizmindən faydalanan fermer və təsərrüfatların sayı, toplanan sığorta haqları, sığortalanan əkinlərin sahəsi, eləcə də sığorta ödənişləri artır. Təkcə cari ilin yanvar-iyul aylarında ölkə üzrə 11,3 milyon manat aqrar sığorta haqqı toplanıb. Onun 10,2 mil-

Aqrar sığorta təkmilləşdikcə ona maraq da artır

gortası üzrə şərtlərdə dəyişiklik edilib. Aqrar Sığorta Fondunun (ASF) məlumatına görə, yeniliklər aqrar sığortanın əhatə dairəsinin artırılması, fermerlərə məxsus əkin sahələrinin daha düzgün və səmərəli sığortalınması, sığorta hadisəsi zamanı fermerlərə dəyən zərərlərin daha yaxşı qarşılınması məqsədini daşıyır. Bu səbəbdən çiyələk, şəkər çuğunduru və tütün bitkisinin sığorta şərtlərində dəyişiklik edilib. Belə ki, ASF İdarə Heyətinin qərarı ilə təsdiq edilmiş "Çiyələk bitkisi üzrə aqrar sığorta məhsulunun şərtləri"ndə 1 hektar üzrə növbədən tutulan maksimal məhsuldarlıq miqdarı indiyədək olan 400 sentnerdən (40 tondan) 700 sentnerə (70 tona) qaldırılıb. Bu dəyişiklik çiyələk

Növbəti dəyişiklik bütün bitkisinin sığortasına aiddir. "Tütün bitkisinin sığortası üzrə aqrar sığorta məhsulunun şərtləri"ndə edilmiş yeniliyə əsasən, sığorta məqsədləri üçün tütün bitkisinin çəkisinə olan tələblər dəyişib. Belə ki, tütün bitkisinin 1 hektardan məhsuldarlığının maksimum miqdarı 200 sentner müəyyən olunub. Bundan başqa, şəkərlə dəyişikliyə əsasən, noticəsində sığorta məqsədləri üçün tütün bitkisinin maksimum qiyməti 1 sentner üçün 30 manat müəyyənləşdirilib.

Qeyd edək ki, 2019-cu ildə təsis edilən və 2020-ci ildə fəaliyyətə başlayan ASF tərəfindən fasiləsiz olaraq monitorinqlər, araşdırmalar aparılır, fermerlərdən daxil olan müraciətlər

yon manatı bitkiliklik, 1,1 milyon manatı heyvandarlıq sığortasından formalaşdır.

Ödəniş gəldikdə, həmin dövr fermerlərə 3,25 milyon manat sığorta ödənişi edilmişdir. Bunun 2,573 milyon manatı bitkiliklik, 678 min manatı heyvandarlıq sığortasıdır. Təkcə iyulda fermerlər 386 min manat sığorta ödənişi alıblar. Həmin məbləğin 330 min manatı bitkiliklik, 57 min manatı heyvandarlıq sığortasıdır. Bundan əlavə, 8,2 milyon manatlıq sığorta ehtiyatı yarandı və ilin sonuna qədər ümumilikdə 11,4 milyon manat sığorta ödənişi gözlənilir.

Rüstəm KAMAL,
"Azərbaycan"

Goranboyda gənclərin hərbi vətənpərvərlik tərbiyəsi ilə bağlı düşərgə təşkil olunub

Gənclər və İdman Nazirliyinin təşəbbüsü ilə Goranboy Olimpiya İdman Kompleksində gənclərin hərbi-vətənpərvərlik düşərgəsi təşkil olunmuşdur.

İki gün ərzində Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin 50 tələbəsi üçün "Poligon" adlanan düşərgədə maraqlı hərbi təlimlər, idman və hərbi-idman oyunları, intellektual oyunlar, həmçinin "Məclis-ülün" təşkil edilmişdir. Düşərgədə fəxri qonaq qismində Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı Qəzənfər Ağayev və Olimpiya mükafatçısı, go-

ranboyulu Həsət Cəfərov da iştirak edərək tədbirlərdə gənclərlə birgə olmuşlar.

Sabir ƏLİYEV,
"Azərbaycan"

Zaqatala təkcə qızıl güllər diyarı deyil

Bu yerin çayı da təmizliyinə və təmına görə seçilir

- Zaqatala çayını həmişə ya fabrikin özündən, ya da dükanlarından alıram. Ona elə öyrəşmişəm ki, başqa çaylardan həmin dadı, ləzzəti ala bilmirik. Amma gərək dəmləmə müddətini uzadasan, rəng deyil axı, osl çaydır.

- Hə, mən də evə 2 kilo almışdım, bacım zəng elədi ki, onunçün də götürürəm. Çətinliklə tapdım.

Zaqatalanın şəhərdaxili avtobusunda iki nəfərin bu söhbətinə təsadüfən qulaq yoldaşı oldum. Xəyal məni 35 il öncəyə - rayon qəzetində çalışdığım vaxtlara apardı. O zaman Zaqatalada ucuz-bucaqsız çay plantasiyaları vardı. Çay Emalı Fabrikinə də Abdullməcid Şabanov adlı zəhmətkeş, işgüzar şəxs rəhbərlik edirdi. Ötən əsrin 70-80-ci illərində respublikamızda 38 min hektarda çay yetişdirilirdi. 35 min tona yaxın quru çay istehsal olunurdu. Keçmiş SSRİ-nin çaya ehtiyacının 12-15 faizini Azərbaycan ödəyirdi. Çayçılığın vətəni Lenkoran, Astara, Masallı, Zaqatala, Balakən sayılırdı. Sonralar kollektiv təsərrüfatların ləğvi və digər səbəblərdən bu sahə baxımsız qaldı, çay plantasiyaları otlara çevrildi, pay torpaqları kimi əhali arasında bölüşdürüldü. Nəzərə alsaq ki, çay bitkisi əkiləndən 13-15 il sonra məhsul verir, barlı-bəhərli plantasiyaların məhv edilməsinin nə demək olduğu daha aydın təsəvvür edilir.

Nə yaxşı ki Ümummilli Lider Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıdışı ilə aqrar sektorda da geriləməyə son qoyulmuşdur. Prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə qəbul olunan regionların sosial-iqtisadi inkişafına dair dövlət proqramları, eləcə də "Azərbaycan Respublikasında 2018-2027-ci illərdə çayçılığın inkişafına dair Dövlət Proqramı" isə çayçılığın inkişafına təkan vermiş, Azərbaycan çayının şöhrətini qaytarmaq üçün subtropik zonada və şimal-qərb bölgəsində müəyyən tədbirlər həyata keçirilməyə başlamışdır.

Zaqatalada da sözügedən yöndə müəyyən işlər həyata keçirilib. Amma daha miqyaslı kompleks tədbirlərə eh-

tiyac hələ də qalır. İndi təqəddə olan Abdullməcid müəllim deyir ki, vaxtilə Zaqatala ərazisində 90 hektar məhsuldar çay plantasiyaları mövcud olub və həmin plantasiyalardan hər il orta hesabla 250 tona yaxın yaşıl çay yarpağı yığılıb: "Zaqatala Çay Emalı Fabrikinə də istehsal olunan quru çayın həcmi ümumilikdə 65-70 tona çatırdı. Ancaq zaman keçdikcə plantasiyaların həcmi azalaraq 30 hektara düşdü. İndi rayonun yalnız "Qazangül" adlanan ərazisində 13 hektarlıq sahə qalıb. Çay plantasiyalarının bərpa və genişləndirilməsi üçün irihəcmli investisiyaların qoyulmasına ehtiyac var".

Bu gün A.Şabanovun işini oğlu Pərviz davam etdirir. Ata təcrübəsindən bəhərlənən övladın təşəbbüskarlığı sayəsində Zaqatalada çay yarpağı tədarükü və istehsalı ilbəil artır. Bu yerə qeyd edək ki, Zaqatalada ilk çay bitkisi 1946-cı ildə əkilib. 11 il sonra, yəni 1957-ci ildə rayonda çay fabriki tikilib. Pərviz Şabanovun rəhbərlik etdiyi "Zaqatala Çay" MMC ra-

yonda çayın becərilməsi və emalı ilə məşğul olan yeganə müəssisədir. MMC-nin 13 hektarlıq çay plantasiyası var. Müəssisədə cari il 4,5 ton çay yarpağı emal olunub ki, bu da ötən illərdən yarım ton çoxdur. Hər hektarın məhsuldarlığı 2 tondan artıqdır.

67 yaşlı müəssisənin sərxəlini gözdik. Hər yandan otulmuş çay qoxusu gəlirdi. Yaş çay kütləsinin qəbulu məntəqəsindəki əşyalardan tutmuş, soluxdurma kameraları, qurutma sobaları, çeşidləmə lenti və toruna qədər nə vardısı hamısı son məhsuldan - keyfiyyətli Zaqatala çayından xəbər verirdi. P.Şabanov söyləyir ki, fabrikin avadanlıqlarının yenilənməsinə ehtiyac olsa da, çalışır ki, hələlik bu, istehsal prosesinə və keyfiyyətə təsirsiz ötürülsün: "Müəssisədə 5 növ - "Buket", "Ekstra", "Əla növ", "Yarpaq əla" və "Yarpaq" çayları istehsal edilir. Məhsulumuzun 90 faizi istehsalatdan əvvəl satılır. Çünki tələbat çoxdur. Oduq ki, çay plantasiyalarının genişləndirilməsinə və müasir texnologiyaların tətbiqi ilə istehsal artırmaq istəyirik".

Onu da qeyd edək ki, müəssisədə Ziyafət Nəğdəliyeva, Tünzalə Əhmədova, Akif Mirzəliyev, Gültəkin Fətəliyeva, Nəzakət Məmmədova, Kamran Şabanov, Mətanət Hüseynova kimi təcrübəli çayçılar çalışırlar. Söz ki çaylardan düşdü, Zaqatalada yaşayan

ağsaqqal, təcrübəli çayçıların sözlərinə istinad etmək istərdik. Ağsaqqallar deyirlər ki, rayonda çayçılığın bu vəziyyətə düşməsinin bir səbəbi də plantasiyaların "qocalması" ilə əlaqədardır. Onların sözüdür: "75-78 il əvvəl əkilmiş çay kollarından yüksək məhsuldarlıq gözləməyin mənası yoxdur. Əvvəlki vaxtların anomali istiləri bu bitkiyə də təsirsiz ötürməyib. Çay kollarının xeyli hissəsi quruyub sıradan çıxıb. Qonşu Balakən və Qax rayonları ərazisində də çay plantasiyaları salınımışdı. Qaxda sahələr məhsuldar olmasa da, Balakəndə hər il 40 ton çay toplanırdı. 4 kq yaşıl kütdən 1 kq quru çay alınmasını nəzərə alsaq, bu, təxminən 10 ton çay demək idi. Son illər yağntların miqdarının normal olması məhsuldarlığa ümidləri artırır. Amma maliyyəyə ehtiyac var, uzunmüddətli güzəştli kredit ayrılarsa, yenidən Zaqatala çayının şöhrətini qaytarmaq mümkündür. Bir hektar çay plantasiyasının salınması və becərilməsinə 30 min manat tələb olunur. Çayçılığın inkişafı eyni zamanda iş yeri deməkdir. Ailə üzvləri ilə birlikdə dərindən bir günə 80-100 kq çay təhvil verənlər var. Bu, bir ailənin gündə 100-150 manat, hətta daha çox qazanması deməkdir".

Qurban MƏMMƏDOV,
"Azərbaycan"

Naxçıvanda KOB subyektlərinin sayı 57,3 faiz artıb

"Bu gün Naxçıvanda fəaliyyətdə olan sahibkarların böyük əksəriyyətini KOB subyektləri təşkil edir. AZƏRTAC-ın Naxçıvan bürosu xəbər verir ki, KOB subyektləri əsasən ticarət, kənd təsərrüfatı, tikinti, emal, logistika, sənaye, turizm, ictimai işlər, nəqliyyat və digər sahələrdə fəaliyyət göstərirlər".

Builki bal yarmarkasında 67,5 ton arıçılıq məhsulları satılıb

Xəbər verildiyi kimi, Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi və Azərbaycan Arıçılar Assosiasiyasının birgə təşkilatçılığı ilə sentyabrın 9-29-da arıçılıq məhsullarının 24-cü Respublika Sərgi-Satış Yarmarkası keçirilib.

Fermerlər tərəfindən yarmarkaya gətirilən 120 tona yaxın arıçılıq məhsulundan 67,5 tonu satılıb. Satılan məhsulların 3 tondan çoxu Qarabağ və Şorqi Zəngəzur iqtisadi rayonlarının payına düşür. Bu il keçirilən bal yarmarkasında Azərbaycanın bütün iqtisadi rayonlarını təmsil edən 275 arıçı iştirak edib. İştirakçılara maksimum 400 kq bal və maksimum 30 ədəd arı şanı (gərçivə) götürmək hüququ verilib. Yarmarkada 37 ton cökə, 26,3 ton çiçək, 13,7 ton meşə balı satışa çıxarıldı. Çiçək, cökə və meşə balları yarmarka dövründə satışa təqdim olunan bütün bal məhsullarının 64 faizini təşkil edir.

Bundan başqa, arıçı fermerlər yarmarkada qarantın balı, may balı, dağ balı, biyan balı,

çəmən balı, şabalıd balı, akasiya balı, mum, propolis, çiçək tozu, gülləm, podmor, propolis cövhrü, arı südü, arıçılıq məhsullarından hazırlanan kosmetik vasitələrə satışa çıxarıblar.

Təqdim edilən bütün arıçılıq məhsulları Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi tərəfindən laboratoriyaya şəraitində yoxlamadan keçirilib. Yarmarkaya yalnız keyfiyyət və qida təhlükəsizliyi göstəriciləri uyğun olan arıçılıq məhsulları buraxılıb.

Qeyd edək ki, yarmarkanın son günündə 31 arıçı keyfiyyət və qida təhlükəsizliyi göstəriciləri üzrə ən yüksək bal və arıçılıq məhsulları təqdim etdiyinə görə təşkilatçı qurum tərəfindən sertifikatla təltif olunub.

Mədəniyyət

5 Oktyabr Beynəlxalq Müəllimlər Günüdür

Xoşbəxtliyimi şagirdlərimin sevincində tapmışam

Hər dəfə əlimə jurnal götürüb sinif otağına daxil olanda özümü işıqlı bir dünyada zənn edirdim. Məni dinləyən nur üzülü şagirdlərimlə təmas yaradanda, onların gözəlindəki gələcəyə olan inamı görəndə özümü xoşbəxt sanırdım. Əgər sənədən öyrənən, gələcəyini sənənin verdiyin biliklərlə qurmaq istəyən varsa, demək yaşamağa dəyər...

Mən bir müəllim kimi xoşbəxtliyimi dərs dediyim şagirdlərimin sevincində, işıqlı gələcəyində, həyatlarını xoşbəxt qura bilməsində görürəm...

Əmiraslan oğludur. Akif müəllim 1955-ci ildə Şəmkir rayonunun Çinarlı qəsəbəsində anadan olub. 1977-ci ildə Cənub Dövlət Universitetinin Kimya fakültəsini fərqlənmə diplomu ilə bitirib. Tələbə ikən oxuduğu ali məktəbin Üzvi-kimyə kafedrasının dosenti İsfəndiyar Aslanovun rəhbərliyi ilə "Germanium tərkibli metal-üzvi birləşmələrin sintezi və onların xassələrinin öyrənilməsi" nə aid ilk tədqiqat işləri ilə məşğul olmağa başlayıb. Bakıda tələbələr üçün respublika konfransında məruzə ilə çıxış edib.

1977-ci ildə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Kimya Texnologiyası Nəzəri Problemləri İnstitutunda (indiki Kataliz və Qeyri-Üzvi Kimya İnstitutunda) əmək fəaliyyətinə başlayıb. 1977-1999-cu illərdə baş texnik, mühəndis, kiçik elmi işçi, elmi işçi və böyük elmi işçi vəzifələrində çalışıb.

1980-ci ildə aspiranturaya daxil olaraq çox mühüm praktik əhəmiyyət kəsb

Müəllimlik həyatımda elə bir hadisə olmayıb ki, şagirdimi tənbəh edəm, ona əl qaldıram, nəyəsə bir kobudluq edim. Həmişə düşünmüşəm ki, bu gün sənin dərs dediyin şagird sabah vətənin keşiyində duran əsgər, zabıt olacaq. Və yaxud hansısa bir sahədə layiqli bir vətəndaş kimi vətəninə, xalqına, dövlətinə xidmət edəcək...

Övladlarım heç vaxt başqa adından nümünə götürün deməmişəm. Hər zaman özümün misal çəkmişəm. Oxuyun, mənim kimi işləyib yaşayın. Allaha şükür, müəllimliklə, halallıqla hər şeyə nail olmaq olur.

Yaşamağa hər cür şəraitim, hətta gözəl bağ evim də var. Övladların üçü də ali təhsillidirlər. Qızlarımla hər ikisi - Sevincə Nərgiz müəllimdir. Sevinc tarix üzrə fəlsəfə doktorudur. Gənəcə yaşayır... Müəllimlik bir əlaqə anlayışıdır. Fikir verməmişəm, müəllim olmayan birinə də müəllim deyərmişəm. Edəndə özünə çəki-düzən verməyib çalışır. Özünü fərqli hiss edir. Bax müəllimliyən gözəlliyi, fərqliliyi bundadır.

Akif müəllim deyir ki, həyatda qazandığım bütün uğura, tutduğum mövqeyə, övladlarımla xoşbəxt həyatları üçün öz peşmə, müəllimliyə minnətdaram. Bu məqamda ömür-gün yoldaşı Mələhət xanımı göstərib, peşəmin məna verdiyi ən böyük mükafat isə Mələhət xanımdır. Bəlkə də müəllim olmasaydım Mələhət xanımla da rastlaşmayacaqdım. Yeri gələndə övladların fərəhlə deyirlər ki, müəllim ailəsində doğulmuşuq.

70 il haradan gəldi, necə keçdi, heç özüm də bilmirəm. Bir də gördüm ki, toqadıldu. Bu il yaşımaya görə ömrümü verdiyim, illərdə çalışdığım doğma məktəbdən ayrılışam.

Akif müəllimin gözləri dolur. Sözü-nün ardını götürə bilmir... Güclə özünü toparlayıb aşağı səslə "darıxıram", - deyir. - Dərs dediyim sinif otağı, gözəl kollektivimiz, gözəl şagirdlərim üçün çox darıxıram.

Həmsöhbətimiz Əməkdar müəllim, kimya üzrə fəlsəfə doktoru Teyli Akif

rit əsaslı katalizatorların Rusiya Federasiyasının Sterlitamak şəhərindəki "Sintez-Kauçuk" zavodunda onun iştirakıyla təcrübə sınağı keçirilərək katalizatorların sənayedə tətbiqinin yararlılığı haqqında akt tərtib edilib. 1992-ci ildə Yaponiyada keçirilən Ferrit əsaslı birləşmələrə həsr olunan VI beynəlxalq konfrans (ISF) dəvət alan azərbaycanlı alimlərdən biri də Akif Teyli olub. 1994-cü ildə Binəqədi rayonunda 83 saylı yeni tipli məktəb-lisey təşkil olunanda Akif müəllim yoldaşı Mələhət xanımla 30 il birlikdə çalışıb əmək sərf etdiyi məktəbdə kimya fənnini tədris etməyə başlayıb.

Söhbətə Mələhət müəllim də qoşulur: - Müəllim ailəsi olduğumuz üçün bütün həyatım boyu qürur duymuşam.

2002-ci ildə Təhsil Nazirliyi Kollegiyasının fəxri fərmanı, 2003-cü ildə "Vektor" Beynəlxalq elm mərkəzinin keçirdiyi "Azərbaycanın tanınmış maarifçiləri" layihəsinin qalibi olaraq "XXI əsrin tanınmış maarifçisi" beynəlxalq diplomu ilə təltif olunub.

2008-ci ildə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin sərəncamı ilə Əməkdar müəllim fəxri adına layiq görülüb. 2010-cu ildə Təhsil Nazirliyinin keçirdiyi "İlin ən yaxşı müəllimi" müsabiqəsinin qaliblərindən biri olaraq Prezident mükafatı alıb...

Akif müəllim deyir ki, işlədiyim müddətdə məktəb-liseyin elmi-pedaqoji şurasının üzvü, kimya fənni metodbirlişməsinin sədri olaraq gənc kimya müəllimlərinə hamilik etmişəm. Onlara kimya kabinetində dərslərin təşkilində, praktik işlərin icrasında, eksperimental məsələlərin həllində, müasir təlim metodlarının tətbiqində, illik planlaşmada və onun icrasında məsləhətlərini vermişəm. Müəllimlik həyatımda həmişə çalışmışam ki, şagirdlərdə kimya fənninə həvə yaransın, nəzəri bilikləri və praktik bacarıqları artсын, onlarda özünə güvən hissi inkişaf etsin, əzmkar olsunlar, öyrəndikləri bilik və bacarıqları həyatda tətbiq edə bilsinlər, layiqli Azərbaycan vətəndaşı kimi yetişsinlər: "Həyatda şagirdlərimdən yalnız umacağım bir şey olub. Yeri gələndə desinlər ki, kimya müəllimi Akif müəllim olub. Kimya həyat deməkdir. Şagirdlərimin məni yaxşı müəllim kimi xatırlamaları Allahın mənə lütfi olar".

Elsən QƏNİYEV, "Azərbaycan"

● Unudulmayan tarix

Oncallıda cüt məzar

Bu il şimal-qərb bölgəsində dağlara yağan qarın soyuğunun aşağı ərazilərə təsiri, arın hissədə isə intensiv yağışlar zəminində sentyabrın hava şəraitində soyusa da, qarşımızda açılan xoş mənzərələr təbiətin tanıq şıltaqlıqlarından inciməyimizə imkan vermirdi.

Maşının salonunda yol yoldaşlarımızın seyr-sənət adamları olması və qoca oğlanın radio dalğalarının pərdələndirən "Biz dünyadan gedər oluq, qalanlara salam olsun. Bizim üçün xeyir-dua qılanlara salam olsun" sözləri Hacı Tapdıqın məzarını ziyarət etməyi, ruhun dincəlməyi qərara aldı. Meşəliyin ağuşunda, iri ağacların əhatəsində yerləşən Ögüz adlı qədim qəbiristanlığının kimsəsiz deyildi, başqa zovvarlar da vardı; sağ olsunlar qədim yeri sakinlər və qonaqlar, qarib müqəddəsləri hər zaman anırlar...

Onlar təxminən 700 il öncə Anadolunun Əskişəhərindən uzun bir yola çıxmışdılar. Məqsədləri adl sayohat, klassik islam təlimi, yaxud bu din daxilində hansısa cərəyanın təbliği idi, - indi bu barədə dəqiq fikir yürütmək çox çətindir, amma aydındır ki, xeyirxah məramlı idi. Bir versiyaya görə, həmin 5-6 nəfərlik heyət in çərçivəsində türk təsəvvüf edəbiyatı nəhəngi ilə yanaşı, müəllimi Tapdıq baba da varmış. Ömrünün böyük hissəsini vətəninə keçirən şairin islam fəlsəfəsini yaymaq məqsədilə Şorçı gəzməsi, ustadının qocalması üzündən adıçəkən kənddə məskunlaşmaları da iddialar arasındadır. Digər ehtimala əsasən, Yunus Əmrə müşirdi ilə Azərbaycanca - Qaxda rastlaşdı və ömrü boyu bu şəxsiyyətə müridlik edəcəyinə söz

verib. Elmi dairələr və ardıcılıqların öksəriyyəti daha çox Yunusun dövrün ən mötəbər ruhanisi, yüksək məqamı alim Hacı Tapdıq ağasının şöhrətindən xəbər tutub mənəvi rahatlığını ona şagirdlikdə tapması ehtimalını dəstəkləyirlər.

Elə Oncallı okuyonları da qıpçaqların öncə tayfasının adı ilə bağlıdır, yaşayış məskəni kimi XIV əsrə aid edilir. Məzarların ikisi də bir metr hündürlükdə çay daşından tikilmiş hörgü ilə əhatələnib. Dədə Yunusun qəbrinin üstü təxminən 1400-cü ildə Mirzə Çələbi Sultan ibn Məhəmməd, Hacı Tapdıqın məzarı daşı isə 1786-cı ildə Şeyx Mirzə Çələbi və Şeyx Salman ibn Saleh adlı şəxslər tərəfindən inşa edilib. Tapdıq baba və Şeyx Yunus xanəqahı keçmişdə beynəlxalq karvancarar yolu üzərində fəaliyyət göstərən siyasi-ideoloji mərkəzlərdən olmuşdur.

2010-cu ildə Türkiyənin ovaatki prezidenti Abdullah Gül və digər dövlət xadimləri də bu məzarları ziyarət məqsədilə Qaxa səfərə gəlmişdilər. Biz Oncallıda olanda da ziyarətçilərin sayı az deyildi. Şəkildən Əlizadələr ailəsi, Zaqatala İslam Universitetinin Məhəmməd adlı tələbəsi, Trabzondan Əli Yəqub həyat yoldaşı Zeynəb xanımla qəbirüstü yazıları nəzərdən keçirir, dualar edir, təəssüratlarını bölüşürdülər. Kəndin daxil olduğu Qıpçaq bələdiyyəsinin kollektivi də abidənin qorunması, ətrafın səliqə-sahmanı üçün lazımı tədbirləri görür.

Qurban MƏMMƏDOV, "Azərbaycan"

● Etüd

Dənizin bir-birinin ardınca düzülüb sahilyə doğru can atan dalğalarını hansımız görməmişik ki! Bir-birinin arxasına düşüb yorulmayan sahilyə qovan dalğaların yaratdığı gözəl, bənzərsiz mənzərədən hansımız zövq almamışıq ki!

Hələ bu dalğaların ətrafına səsalan, köntülləri oxşayan ritmik şırıltısı, asta-asta qolbə ritmik-tumar çəkən sirlə-sehrlə pıçıldısı demirik. Kim bilir, bəlkə də elə insanları dənizə çəkib aparın, ona sevgini artıran bu şıltaq dalğaların sirlə-sehrlə şırıltısı, ətrafı sakit-sakit yayılan pıçıldısıdır.

Nə vaxt Xəzərin sahilyə gediriksə, dəniz bizi eyni mənzərəsi, ətrafı yayılan şırıltısı, sakit pıçıldısı ilə şahə qalxan dalğaları ilə qarşılayır. Bir yerdə dayanmayan dalğalar neçə ösrlərdir sahilyə can atsa da, arzusuna, istəyinə çatıb bilmir. Sevgilisinə həsrət qalmış aşiqlər kimi boynu bükük qalıb geri çəkilir. Ha özünə güc versə də, sahilyə qalaqladığı qumun üstündən aşib dənizdən çıxıb gəlir. Yorgunluğundan sonra yenidən özündə güc toplayıb hücumu keçir. Sahilyə sevgidən doğan bu cəhdlər ara verir, bu cəhdlər bitib tükenir. Beləcə, arzusuna çatmaq üçün illər, ösrlərdir dalğalar mübarizəsindən qalır. Gördüyümüz bu mənzərə eyni olsa da, darıxdırıcı, cansız deyil, maraqlıdır, mənalıdır.

Dalğalar ya bilərəkdən, ya da bilməyərək dənizin bəzi sərəvtələrini - dənəvər qumlarını, irili-xırdalı balıqlaraqlarını da, yosunlarını da qabağına qatıb sahilyə çıxır. Sahilyəvə addımladığıca bu səhnə görünənləri heyran edir. Qaradüymün üstünə səpələnmiş ağ rəngli balıqlaqlar gözəl, bənzərsiz bir mənzərə yaradır. Bəzən bu mənzərəni uzun müddət seyr edə bilmirik. Bir də görürsən ki, budur, çuşub-daşan dalğalar əvəxt özində balıqlaqlarını təzədən yığıb dənizin içərilərinə aparır. Çox keçmir ki, onları yenidən sahilyə sərir. Beləcə, dalğalar yorulmaq bilmədən ətrafı səsalə gurlayır.

Bəzən yaradıcı adamlar dalğaları dənizin güllən çöhrəsinə də bənzədir. Doğrudan da, sanki dəniz dalğaları ilə günəşin, ayın, yerin-göyün,

Həzin, gülümsər, şıltaq dalğalar

insanların üzünə gülümsəyir, ürəyini açıb təbəssümünü göstərir. Bu gülüş, bu təbəssüm dənizə çox yaxşı yarasır. Sanki dəniz də elə insanlar kimidir. Bəzən təbəssümü, gülüşü ilə yanaşı, qəzəbi də, əsəbinə də bütün ələmə nümayiş etdirir. Dəniz çuşub-daşan kimi üzündən təbəssümü ilə bərabər həzini də yoxa çıxır. Onları yerini kükrəyən, şahə qalxan dalğalar neçə ösrlərdir sahilyə can atsa da, arzusuna, istəyinə çatıb bilmir. Sevgilisinə həsrət qalmış aşiqlər kimi boynu bükük qalıb geri çəkilir. Ha özünə güc versə də, sahilyə qalaqladığı qumun üstündən aşib dənizdən çıxıb gəlir. Yorgunluğundan sonra yenidən özündə güc toplayıb hücumu keçir. Sahilyə sevgidən doğan bu cəhdlər ara verir, bu cəhdlər bitib tükenir. Beləcə, arzusuna çatmaq üçün illər, ösrlərdir dalğalar mübarizəsindən qalır. Gördüyümüz bu mənzərə eyni olsa da, darıxdırıcı, cansız deyil, maraqlıdır, mənalıdır.

Dalğalar ya bilərəkdən, ya da bilməyərək dənizin bəzi sərəvtələrini - dənəvər qumlarını, irili-xırdalı balıqlaraqlarını da, yosunlarını da qabağına qatıb sahilyə çıxır. Sahilyəvə addımladığıca bu səhnə görünənləri heyran edir. Qaradüymün üstünə səpələnmiş ağ rəngli balıqlaqlar gözəl, bənzərsiz bir mənzərə yaradır. Bəzən bu mənzərəni uzun müddət seyr edə bilmirik. Bir də görürsən ki, budur, çuşub-daşan dalğalar əvəxt özində balıqlaqlarını təzədən yığıb dənizin içərilərinə aparır. Çox keçmir ki, onları yenidən sahilyə sərir. Beləcə, dalğalar yorulmaq bilmədən ətrafı səsalə gurlayır.

Bəzən yaradıcı adamlar dalğaları dənizin güllən çöhrəsinə də bənzədir. Doğrudan da, sanki dəniz dalğaları ilə günəşin, ayın, yerin-göyün,

Vahid MƏHƏRRƏMOV, "Azərbaycan"

Akademik Musiqili Teatrda "Killerdən teleqram"ın premyerası olacaq

Oktyabrın 10-da Azərbaycan Dövlət Akademik Musiqili Teatrında gənc yazıçı-dramaturq Pərviz Seyidlinin "Killer" pyesi əsasında "Killerdən teleqram" monotaməşasının premyerası olacaq.

Teatrda bildirilib ki, quruluşçu rejissoru Zaur Əliyev olan tamaşada Killer-Cəlib obrazını Əməkdar artist Şövkə Hüseynov canlandırır.

Səhnə əsərinin quruluşçu rəssamı Afaq Bayramova, musiqi tərtibatçısı Məhəmməd Məmmədovdur.

Tamaşada uşaqlıq illəri çox acınacaqlı keçən, gənclik illərində də bir çox mənəvi-psixoloji zərbələr alan insanın həyat hekayəsindən bəhs olunur. Əsərin yeganə qəhrəmanı qısa ömür yolunda həm özü, həm də cəmiyyətin yazılmamış qanunları ilə mübarizə apararsa da, onu qarabaqara izləyən ləkəli keçmişindən yaxa qurtara bilmir.

Premyera üçün biletləri şəhərimizin mərkəzləşdirilmiş kassalarından, "ASAN xidmət" mərkəzlərindən, "Iticket. az" saytıdan əldə etmək olar.

"İçərişəhər" Qoruğunun layihəsi beynəlxalq mükafata layiq görülüb

Marchand "İçərişəhər"nin qalib şəhər seçildiyini rəsmi şəkildə elan edib.

Çoxlu namizəd arasında son mərhələyə 12 finalçı (Kvebek, Krakov, Kotor, Mexiko, Vizbi və digər şəhərlər) çıxsada, onları arasında "Bakı Xan Sarayı Kompleksi" layihəsi qalib seçilib. İdarənin təqdim etdiyi "İçərişəhər" həyat keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması: Bakı Xan Sarayı Parkı və Bakı Xan Sarayı Kompleksi" layihəsi təşkilatın müxtəlif üzv şəhərlərdən olan münisiflər heyəti tərəfindən mükafata layiq görülüb. İçərişəhərin rəsmi olaraq qalib elan edilməsindən sonra "İçərişəhər" DTMQİ tərəfindən konqress iştirakçıları üçün layihənin təqdimatı keçirilib.

Qeyd edək ki, "İçərişəhər" Dövlət Tarix-Memarlıq Qoruğu İdarəsi 2016-cı ildən Dünya İrsi Şəhərləri Təşkilatının (OWHC) üzvüdür.

"İçərişəhər" Qoruğunun layihəsi beynəlxalq mükafata layiq görülüb

Çoxlu namizəd arasında son mərhələyə 12 finalçı (Kvebek, Krakov, Kotor, Mexiko, Vizbi və digər şəhərlər) çıxsada, onları arasında "Bakı Xan Sarayı Kompleksi" layihəsi qalib seçilib. İdarənin təqdim etdiyi "İçərişəhər" həyat keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması: Bakı Xan Sarayı Parkı və Bakı Xan Sarayı Kompleksi" layihəsi təşkilatın müxtəlif üzv şəhərlərdən olan münisiflər heyəti tərəfindən mükafata layiq görülüb. İçərişəhərin rəsmi olaraq qalib elan edilməsindən sonra "İçərişəhər" DTMQİ tərəfindən konqress iştirakçıları üçün layihənin təqdimatı keçirilib.

Qeyd edək ki, "İçərişəhər" Dövlət Tarix-Memarlıq Qoruğu İdarəsi 2016-cı ildən Dünya İrsi Şəhərləri Təşkilatının (OWHC) üzvüdür.

5 Oktyabr Beynəlxalq Müəllimlər Günüdür

Onu son dəfə görəndə qəhər məni elə boğdu ki, heç yaxınlaşmaq da bilmədim...

Artıq saçları çallaşmış, alnında, üzündə qırışların dərin iz buraxdığı bu nürani insana - vaxtilə Azərbaycan diini və ədəbiyyat müəllimi olmuş Musa (Musasoltan) müəllimə baxanda məcburi köçkünlük, məktəb illərim, o zaman yaşadığım acılış-rinli günlər hamısı bir-bir gözlərimin önündən kino lentini kimi ötüb keçməyə başladı...

1993-cü ildə Kəlbəcər rayonunun Sınıqkilsə (indi Hacıkənd) kəndindən didərgin düşərək Qobustan şəhərinə (o zaman Mərzə qəsəbəsi) sığınmışdıq. Həmin vaxt cəmi 10 yaşım vardı və yurdumuzdan ayrı düşməyin, didərginlik həyatının mənəvi çətinliklərini bəlkə də o qədər dərindən dərk etmişdim. Amma uşaq olsam da, həmin illərin maddi sıxıntılarını iliyimə qədər hiss etdiyim sözsüz idi...

Mənim Musa müəllimim

Fədakar pedaqoq

Məktəb illərindən Musa müəllimlə bağlı o qədər xoş xatirələrim var ki, indi hansını bölüşəcəyimi bilmirəm. Sadəcə onlardan mənim üçün ən əziz səhv etmişəm, 7-ci sınıfta oxuyarkən atam Qonaq müəllimin ədəbiyyat dərşində iştirakı ilə bağlıdır. İndi düşünürəm ki, görünür ədəbiyyat fənnini yaxşı oxuduğum üçün Musa müəllim atamdan dərşində iştirak etməsinə istəmişdi. Həmin gün dərşdə Abbas Səhətlin "Yay səhəri" şeirini təhlil etməli, oradakı arxaik sözlərin mənasını

deməli idim... O gün mənim üçün dəyərliliyi iki müəllimin qarşılaşdığı imtahan zamanı "əla" çıxmağım, həm atamın, həm də Musa müəllimin razılıqla gələcək mənimə göstərdiyi əminlik, həyatımda indiyədək aldığım ən böyük mükafatlardan olub...

Musa müəllim məcburi köçkün olduğumuz üçün, əmin qızı Bəyistana və mənə xüsusilə həssas yanaşdı. El-obasından deyildik, amma o heç zaman imkan vermədi ki, özümüzi yad hiss edək. Həmişə böyük inamla deyirdi ki, "Bir gün mütləq Kəlbəcərə dönəcəksiniz..."

Budur, artıq biz o xoşbəxt günləri yaşayırıq...

Tam mübaligəsiz deyirik ki, geniş və işıqlı, milli ab-havanın hiss olunduğu Azərbaycan dili və ədəbiyyatı kabinetində 45 dəqiqə yox, bəlkə də saatlarla oturub Musa müəllimin izah etdiyi dərşə qulaq asmaqdan heç bir şagird imtina etməzdi...

Azərbaycanın məcburi köçkünlük problemi ilə üzləşdiyi, torpaqların işğal altına düşdüyü, bütün ölkədə maddi problemlərin yaşandığı 1990-cı illərin əvvəllərində təhsil sahəsinə də dərin böhran çərşində idi. Latın qrafikali dərşliklərə keçildiyi üçün kitab tapmaq çətin idi. Çoxu pulla satılırdı. Bir sınıfta iki, ya da uzağı üç şagirdin dərşliyinin hamısı olardı. Ölkədə ümumi vəziyyət pis olduğu üçün təkcə biz məcburi köçkünlər yox, əksər yerli uşaqlar qələm-dəftər, çanta, geyim çətinliyi çəkirdi...

Ata-anam müəllim olduğu üçün yaxşı bilirdim ki, o dövrdə müəllimlərin də məvacibləri çox az idi. Maaşları on günlərlə gecikirdi...

Müəllim ailələrindəki bu sosial sıxıntılara baxmayaraq, Musa müəllim bizə təmənənəsiz olaraq dərşdən əlavə məşğələlər keçirdi, öləndən gələcək qədər çalışdı ki, şagirdlərinə bilik öyrətsin. O zamanlar rayonda qaz olmağı, odun, ümumiyyətlə, yənaacaq tapılmadığı üçün qış fəslində məktəblərə getmək həm şagirdlər, həm də müəllimlər üçün, sözlən əsl mənasında, məşəqqət idi. Amma bu kəson sınıfta Musa müəllim bizi başına yığb dərş keçirdi, məşğələləri davam etdirirdi.

Necə ki çalışdığı məktəbin adını daşıyan böyük ziyalı A.O.Çernyayevski Qori Seminarıyısında Azərbaycanlı balaların maariflənməsi üçün çətin də olsa ölkəmizi ziyarət-diyar dolalış seminarıyaya uşaq topladı, Musa müəllim də o ağır dövrdə fədakarlıqla çə

lirdi ki, şagirdləri təhsildən uzaq düşməsinlər...

Bəli, əvvəllər bir sınıfta 40 nəfər uşağa 45 dəqiqə dərş deyib o uşaqları böyük nailiyyətlərə çatdıran müəllimlər var idi. Amma indi 20-25 uşağa bilik öyrətməyə çətinlik çəkir müəllimlər.

Əslində, bunun səbəbini həm bilirik, həm də bilmirik...

"Siz hamınız mənə doğma, əzizsiniz"

Bir keçmiş məcburi köçkün olaraq əgər bu gün hansısa yerə gəlmişolsam, bu, valideynlərimdən sonra məhz haqqında danışdığım Musa müəllimin üzərindəki böyük əməyinin, zəhmətinin nəticəsidir. Uşaqlığımı, ümumiyyətlə, həyatımın hər mərhələsində onun izi olub, indi də var...

Əbəs deməyiblər ki, müəllim ikinci valideyindir... Musa müəllim də şagirdlərini övladları qədər sevən müəllimlərdən olub... O bizə təkcə bilik öyrətməyib, həm də həyat dərşini keçib... Düzgünlüyü, xeyirxahlığı, əqidəli olmağı, vətənpərvərliyi aşılayıb...

2000-ci il mayın 25-i - "son zəng" günü XI b sınıfinin məzunları olaraq Musa müəllimlə vidalaşdığımız anlarda hamımızın gözlərindən yaş axırdı. Müəllimimizə o qədər bağlanmış, ondan o qədər doğmalığ görmüşdük ki, hətta sual etmişdik ki, o, bizdən sonra gələcək şagirdlərin də bizim qədər çox istəyəcəkmiz?

Uşaq sadələvhlüyü ilə verdiyimiz bu suala Musa müəllim gülməyərək və kövrələrkək "bəs necə, siz qədər də mənim xeyli şagirdlərim olub, onları çox istəmişəm, sizdən sonra da yeni uşaqlar gələcək, onları da çox istəyəcəm. Siz hamınız mənə doğma, əzizsiniz" - cavabını vermişdi.

Əbəs yerə müəllim həyatını bağlama bənzətmirlər. Onun becardiyi güllər bizlərik... Hansı peşəyə yiyələnməyimizdən əslilə olmayaraq, həyatda qazandıığımız bütün uğurlarda müəllimlərimizin əməyi, zəhməti var. Görkəmli şairimiz Bəxtiyar Vahabzadənin dilərdə əzəb olur və şəzində mü-kəmməl şəkildə ifadə olunduğu kimi:

*Ey hörmətli müəllim,
Hər kənddə yerin var.
Hər kənddə, hər şəhərdə
Sənin meyvələrin var.*

*Əkdin ağacların
Gülü, çiçəyi solmaz.
Dünyada sənin kimi
Barlı bağban tapılmaz.*

50 ilin ziyası

Bu, 70 illik ömrünün 50 ilini çətin və şərəfli müəllimlik peşəsinə həsr etmiş Musa müəllimin örnək pedaqoq həyatına şagirdlərimdən biri tərəfindən öləri baxışıdır... Əminəm ki, Musa müəllimlə bağlı hansı şagirdini danışdırsan, dəyərlili ziyalı haqqında qat-qat təsirli və nümunə olacaq xatirələrin yada salacaq... Onun yaxşı müəllim olduğunu vurğulayacaq...

Əslində, müəllimin pisi olmur, onların hamısı yaxşıdır və bu gün onların günüdür. Mən də 5 Oktyabr Müəllimlər Günü münasibətilə 70 yaşlı qocaman müəllim Musa Eyyubovun təmsalında bütün Azərbaycan müəllimlərinə təbrik edirik. Onların hər birinə şagirdlər tərəfindən daim xoş xatirələrlə anılmağı arzulayıram...

Dünyada ədəbiyyatın açarı da elə budur, mənə...

*Yasəmən QƏNAƏTQIZI,
"Azərbaycan"*

Təhsildə Yeni Çağırışlar V Beynəlxalq Forumu keçirilir

Oktyabrın 4-də ADA Universitetində Təhsildə Yeni Çağırışlar V Beynəlxalq Forumu keçirilir.

AZƏRTAC xəbər verir ki, beynəlxalq forum Elm və Təhsil Nazirliyi, Dünya Təhsil Forumu və Təhsilin İnkişafı Fondunun tərəfdarlığı, "T-Network" təhsil işçilərinin təcrübə və kommunikasiya platformasının və ADA Universitetinin təşkilatlığı ilə keçirilir.

Forumun keçirilməsində məqsəd təhsildə yeni çağırışları müzakirə etmək, ekoloji təhsilə, xüsusilə "yaşıl təhsil" ideyasına diqqət artırmaq, yeni dövrün təhsil tələblərini nəzərdən keçirərək keyfiyyəti daha da yüksəldilməsinə nail olmaqdır.

"Yaşıl dünya naminə həmrəylik il" nə həsr edilən və COP29 ideyasını özündə ehtiva edən beynəlxalq forum "Daha təhsilli gələcək" deziyi ilə baş tutur.

Forumun əsas məruzəçiləri Dünya Təhsil Forumunun direktoru Dominik Savaj ilə İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatının təhsil və bacarıqlar üzrə direktoru Andreas Şleyxerdir.

Dominik Savaj "Məktəblər "yaşıl bacarıqları" effektiv inkişaf etdirmək üçün hansı təşəbbüsləri həyata keçirə bilərlər?", Andreas Şleyxer "Dayanıqlı inkişaf yolunda təhsil" başlıqlı keyfiyyət təminatı çıxış edəcəklər.

Beynəlxalq forum çərçivəsində "T-Network" platformasının rəhbəri, təhsilin idarə olunması üzrə doktorant Cəfər Mənsiminin moderatorluğu ilə "Təhsildə hansı "yaşıl çağırışlar" var və bu çağırışlar hansı

Həmçinin Estoniyada ekomektəblər üzrə koordinator Maris Məgi "Ekoloji şüurlu şagirdləri necə yetişdirmək olar? Ekomektəblərdən dərşlər", ADA Universitetinin prorektoru Vəfa Kazdal "Təhsildə iştirakçılıq və əməkdaşlıq ekosistemi", pedaqogika üzrə tanınmış alim, təhsil tədqiqatçısı və alim Özgür Bolatın "Təhsil uşaqların nailiyyətlərinə və xoşbəxtliyinə necə təsir edir?" mövzularında təqdimatlar edəcəklər.

Forum ekoloji savadlılıq və davranış mədəniyyəti, təhsildə "yaşıl çağırışlar" və öhdəliklər, "yaşıl bacarıqlar" strategiyası, təhsilin gələcəyi və ekoloji innovasiyalar, təhsildə liderlik və ekoloji səmərəlilik, "yaşıl öyrənmə" mühiti və müəllim hazırlığı, təhsildə iştirakçılıq və əməkdaşlıq ekosistemi mövzularını əhatə edir.

Beynəlxalq forum çərçivəsində "T-Network" platformasının rəhbəri, təhsilin idarə olunması üzrə doktorant Cəfər Mənsiminin moderatorluğu ilə "Təhsildə hansı "yaşıl çağırışlar" var və bu çağırışlar hansı

öhdəliklər yaradır?", "Təhsildə dost olan şagirdlərin yetişdirilməsi üçün hansı addımların atılmasına ehtiyac var?", "Ekoloji savadlılıq və davranış mədəniyyətinin inkişafına təkan vermək üçün təhsildə hansı ənənəvi yanaşmaları yeni yanaşmalarla əvəz etmək lazımdır?", "Yaşıl məktəb ideyası mövcud kurikulumlara necə inteqrasiya olunmalıdır?" suallarını ətrafında müzakirələr aparılacaq.

Forum "Azərbaycan 2030: Sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər" sənədinin "XXI əsrin tələblərinə uyğun təhsil" istiqamətini əsas götürür.

Məlumat üçün bildirik ki, forumun əsas tərəfdarlarından biri sayılan Dünya Təhsil Forumu təhsil və bacarıqlar nazirliyinin ən böyük illik toplantısıdır. Hər il Londonda keçirilən Dünya Təhsil Forumunda dünya əhalisinin 80 faizindən çoxunu təmsil edən nazirlər və onların baş məsləhətçiləri gələcək təhsil siyasətini müzakirə etmək üçün bir araya gəlirlər.

Qazaxıstan və Azərbaycan təhsil sahəsində təcrübə mübadiləsi aparılır

Azərbaycan Respublikası Dövlət İmtahan Mərkəzinin nümayəndə heyəti Qazaxıstanın Milli Test Mərkəzində olub.

AZƏRTAC Qazaxıstan Respublikası Elm və Ali Təhsil Nazirliyinə istinadla xəbər verir ki, gətirdi zamanı tərəflər test tapşırıqlarının hazırlanması və sınaqdan keçirilməsində qarşılıqlı əlaqə və təcrübə mübadiləsi məsələlərini müzakirə ediblər.

Bilini qiymətləndirilməsinin obyektivliyini və keyfiyyətini təmin etmək üçün əsas ayaqlar olan test tapşırıqlarının və pedaqoji meyarların məlumat bazasının yaradılması məsələləri xüsusi diqqət yetirilib.

Milli Test Mərkəzinin direktoru Bolatbek Abdrasilov öz təcrübəsindən və Qazaxıstanda tətbiq olunan qabaqcıl texnologiyalardan bəhs edib.

Öz növbəsində Dövlət İmtahan Mərkəzi İdarə Heyətinin sədr müavini Namiq Babayev Azərbaycanda tətbiq olunan metodlardan danışıb, təhsil etdiyi qurumun qazaxıstanlı həmkarları ilə əməkdaşlığı dərinləşdirilməsində maraqlı olduğunu bildirib.

Müzakirə zamanı ümumi cəhətlər müəyyən edilib və birgə işin perspektivli istiqamətləri

müzakirə olunub. Qeyd edilib ki, qarşılıqlı fəaliyyət həm Qazaxıstanda, həm də Azərbaycanda təhsilin keyfiyyətini yüksəldilməsi istiqamətində mühüm addım ola bilər.

Görüşdən sonra tərəflər dialoqu davam etdirilməsi və birgə layihələrin hazırlanması barədə razılığa gəliblər. Vurğulan ki, fəal əməkdaşlıq beynəlxalq əlaqələrin möhkəmlənməsi və hər iki ölkənin təhsil sistemlərinin təkmilləşdirilməsinə mühüm töhfə olacaq.

Özbəkistanın ali məktəblərində Qərbi Azərbaycana həsr olunmuş mühazirələr dinlənilib

Azərbaycanın Özbəkistandakı səfirliyi və onun nəzdindəki Heydər Əliyev adına Azərbaycan Mədəniyyəti Mərkəzinin təşkilatlığı ilə Nizami adına Daşkənd Dövlət Pedaqoji Universiteti və Daşkənd Pedaqogika və İqtisadiyyat İnstitutunun tələbələri və magistrləri üçün "Qərbi Azərbaycana qayıdış" şüarı altında "Azərbaycan xalqının Qərbi Azərbaycanda yaşadığı maddi-mədəni və ədəbi irs" mövzusunda mühazirələr təşkil edilib.

Mədəniyyəti Mərkəzindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, tanınmış ədəbiyyatşünas alim, professor Mahirə Hüseynova tərəfindən oxunan mühazirələrdə tələbələrə xalqımızın Qərbi Azərbaycanda yaratdığı maddi-mədəni və ədəbi irs, mədəniyyət nümunələri, ədəbi prosesin inkişaf xüsusiyyətləri barədə geniş məlumat verilib.

Bildirilib ki, erməni təcavüzü nəticəsində tarixi ata-ba

ba yurdumuz olan Qərbi Azərbaycanda yaşayan soydaşlarımızın doğma yerlərdən didərgin düşməsinə sonradan orada Azərbaycan xalqı tərəfindən əsrlər boyu yaradılmış maddi-mədəni irsimiz də vandalizmə məruz qalıb. Azərbaycanlılar tərəfindən tikilmiş tarixi binalar, abidələr, dini məbədlər məhv edilib. O torpaqların hər qarşında xalqımızın silinməz izləri vardır, bunun ən bariz nümunəsi isə Azərbaycan xalq

na aid yer adlarının, toponimlərin hələ də öz varlığını qoruyub saxlanmasıdır. Diqqətə çatdırılıb ki, Qərbi Azərbaycandan köçkün düşmüş azərbaycanlılar respublikamızın müxtəlif bölgələrində və dünyanın fərqli ölkələrində yaşasalar da, hər zaman öz tarixi torpaqlarına dönəcəkləri günü gözləyirlər. Qarabağın azad olunmasından sonra onların bu inamı birəmin artıb. Onlar əminidirlər ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin uzaqgörən siyasəti nəticəsində bu arzuları da yaxın gələcəkdə gerçəkləşəcək.

Qeyd edək ki, Özbəkistandakı Heydər Əliyev adına Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzi tərəfindən bu mövzuda mütəmadi olaraq mühazirələrin təşkilatı davam etdiriləcək.

Görkəmli nəslin nümayəndəsi

Musasoltan Mustafa oğlu Eyyubov 1954-cü il iyun ayının 5-də Qobustan şəhərində anadan olub. İbtidai məktəbdə Qobustan rayonunun Göylər kəndində gedən M.Eyyubov 1973-cü ildə Azərbaycan Dövlət Universitetinin (indi BDU) Şorqışınasıq fakültəsinin Ərəb dili şöbəsinə daxil olub. İlk əmək fəaliyyətinə 1977-ci ildə A.O.Çernyayevski adına Mərzə qəsəbə tam orta məktəbində başlayıb və üç il həmin məktəbdə Azərbaycan dili və ədəbiyyat fənnini tədris edib. 1980-1982-ci illərdə Liviya da tərcüməçi işləyib. Vətəndən döndəndən sonra yenə adıçəkikən məktəbdə müəllimlik fəaliyyətini davam etdirib. Yüksək müəllimlik bacarığı, pedaqoji şəriyyəsinə görə onun iş təcrübəsi rayonda öyrənilib, pedaqoji ustalıq "Baş müəllim" adına layiq görüldü. M.Eyyubov Azərbaycan müəllimlərinin VII qurultayının nümayəndəsi olub. Prezidentin sərəncamına əsasən, respublikanın Əməkdar müəllimi fəxri adına layiq görüldü.

Musasoltan Eyyubov həm də Azərbaycanda tanınmış bir nəslin nümayəndəsidir. O, Azərbaycanda böyük hörmətə sahib olan, ocağı ziyarət-gahə çevrilən övlüyə Şıx Eyyub babanın nəslindəndir. Tədqiqatçılar yazırlar ki, haşimilər nəslindən olan Şıx Eyyub babanın şərəfsi Məhəmməd Peyğəmbərin ömisi Həzrət Həməzəyə bağlanır.

Şagirdlərinin gözündə özünəməxsus obrazı var idi...

Adı Musasoltan olsa da, biz ona sadəcə Musa müəllim deyirdik... Elə bir şagird yox idi ki, onun dərşini səbirsiz-

Azərbaycan Prokurorluğunun veteranı Rüstəm Usubovun 70 illik yubileyi qeyd olunub

Uzun müddət prokurorluq orqanlarında şəərəfli xidmət yolu keçmiş Azərbaycan Prokurorluğunun veteranı Rüstəm Usubovun 70 illik yubileyinin tamam olması ilə əlaqədar baş prokuror Kamran Əliyev rəhbərliyi ilə oktyabrın 4-də tədbir keçirilib.

Görüş zamanı Rüstəm Usubovun prokurorluq orqanlarında keçdiyi uzunmüddətli xidmət illərinə nəzər salınaraq, onun qanunçuluq və hüquq qaydasının möhkəmləndirilməsi, insan və vətəndaş hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi ilə bağlı əldə etdiyi nailiyyətlər, eləcə də uzun illər cinayətkarlığa qarşı mübarizə, istintaqa

nəzarət sahəsində səmərəli fəaliyyəti qeyd edilib.

Rüstəm Usubov prokurorluq orqanlarında qulluq keçmənin, prokurorluq işçisi kimi qanunçuluq və hüquq qaydalarının təmin olunmasında, dövlətçiliyimizin maraqlarının müdafiə edilməsində xidmət aparmasının qururverici olduğunu bildirərək göstərilən diqqət

və qayğıya görə öz dərin minnətdarlığını bildirib. Görüşdə tədbir iştirakçıları xatirələrini bölüşərək səmimi söhbətlər edib və sonda xatirə şəkli çəkirdilər.

Vyanada Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzində "Şuşa. Naxışların rəqsi" adlı rəqəmsal sərgi açılıb

Azərbaycanın minilliklərin yadından axıb gələn zəngin mədəni irsi, adət-ənənələri və mənəvi dəyərləri müasir dövrimizdə qorunur, gələcək nəsillərə miras kimi ötürülür.

Onların sırasında yer alan Azərbaycan kəlağayı Birinci vitse-prezident, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın Azərbaycan mədəni irsinin mühafizəsinə yönəlmiş səyləri nəticəsində qorunur. 2014-cü ildə Azərbaycan kəlağayı sənəti "Kəlağayı simvolizmi və ənənəvi sənəti" adı ilə UNESCO-nun Qeyri-Maddi Mədəni İrs üzrə Reprezentativ Siyahısına daxil edilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Vyanada Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzində Azərbaycan kəlağayı motivləri əsasında rəqəmsal texnologiyalar vasitəsilə tərtib olunmuş "Şuşa. Naxışların rəqsi" adlı sərginin açılışı olub. Sərgi kəlağayı sənətinin UNESCO Qeyri-Maddi Mədəni İrs üzrə Reprezentativ Siyahısına daxil edilməsinin 10 ilyinə həsr olunub.

Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzinin rəhbəri Leyla Qasımova Azərbaycan mədəni irsinin ən qədim atributları sırasında yer alan kəlağayı sənəti barədə mə-

lumat verir və bu qədim sənətin müasir dövrimizdə sünü zəkamın köməyi ilə təqdim olunmasını tədqiqləyici hal kimi qiymətləndirib. Bildirilib ki, Azərbaycanın ilk sünü zəka sənətçisi adını daşıyan "Şuşa" layihəsi Azərbaycan mədəniyyətini fərqli baxış bucağından seyr etmək imkanı yaradır. Azərbaycanın Qarabağ bölgəsinin mərkəzi Şuşa şəhərinin adını daşıyan bu sünü intellekt layihəsi, eyni zamanda müxtəlif sahələrdə bir-birindən maraqlı işlərin meydana gələcəyinə əminlik yaradır. Bu şəhərə olan maraq və diqqət getdikcə artmaqdadır və təsadüfi deyil ki, 2022-ci il Azərbaycan "Şuşa ili" kimi qeyd edilib və 2024-cü ildə Şuşa şəhəri "İslam dünyasının mədəniyyət paytaxtı" elan olunub.

"IDSF-22" Beynəlxalq Rəqəmsal İncəsənət Festivalının təşkilatçısı, "Mezo" Rəqəmsal İncəsənət Qrupunun İdarə Heyətinin sədri və "Şuşa" sünü zəka layihəsinin rəhbəri Nabat Qaraxanova çıxışında bildirib ki, "Şuşa" Azərbaycanın zəngin mədəni irsini əks etdirən rəqəmsal sənət əsərlərinin yaradıcı sünü zəka üzrə rəssamıdır. "Şuşa"nın əsərlərində Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı Şuşadan ilhamlanan rəqəmsal xalçalar və digər sənət növləri daxildir. Layihənin məqsədi ənənəvi motivləri müasir rəqəmsal sənət üsulları ilə birləşdirərək, tarix və texnologiyanın kəsişməsinə nümayiş etdirməkdir.

Sonra N. Qaraxanova sərgidə nümayiş olunan "Şuşa" kompozisiyasını təqdim edərək, onun Azərbaycan kəlağaylarının, Azərbaycan və Qarabağ xalçalarının rəqəmsal aləmdə hazırlanıb Azərbaycan milli musiqisi ilə bir araya gələrkə ictimaiyyətə təqdim etdiyini deyib. "Şuşa xanım" adlı bu sünü zəka layihəsi Qarabağ mədəniyyətinin dünyaya tanıtılmasında və gələcək nəsillərə ötürülməsində mühüm rol oynayır, eyni zamanda xalça və kəlağaylar hazırlayır, onlar haqqında məlumat verir, şeirlər yazır, rəsmlər çəkir.

OXUCULARIN VƏ MƏTBUATYAYIMI TƏŞKİLATLARININ NƏZƏRİNƏ!

"AZƏRBAYCAN" qəzetinə

2024-cü il üçün abunə yazılış davam edir!

Abunə respublikanın bütün poçt şöbələri tərəfindən aparılır. Eyni zamanda aşağıda göstərilən mətbuatyayımı qurumlarına müraciət edə bilərsiniz:

"Azərpoçt" MMC	(012) 598-49-55, (051) 225-02-13
"Azərmətbuatyayımı" ASC	(012) 441-19-91, (050) 322-33-17
"Qaya" firması	(012) 566-77-80, (050) 214-40-53
"Region Press" MMC	(055) 316-79-01, (050) 316-79-01
"Səma-M" MMC	(012) 594-09-59
"Ziya" LTD	(012) 497-76-96, (050) 306-77-22
"Pressinform" MMC	(012) 598-49-52, (070) 340-01-00
"City press" MMC	(055) 819-09-26

1 illik - 187,20 (yüz səksən yeddi manat iyirmi qəpik) manat

6 aylıq - 93,60 (doxsan üç manat altmış qəpik) manat

3 aylıq - 46,80 (qırx altı manat səksən qəpik) manat

1 aylıq - 15,60 (on beş manat altmış qəpik) manat

Hörmətli oxucular!
Abunə ilə bağlı hər hansı bir problemlə üzlənsəniz, redaksiyaya (Tel.: (012) 539-59-33) zəng vura bilərsiniz.

"İnsan hüquqları və dünya dinləri" mövzusunda seminar təşkil olunub

Azərbaycan İlahiyyat İnstitutunda (Aİİ) "İnsan hüquqları və dünya dinləri" mövzusunda seminar keçirilib. Tədbir Aİİ tələbələrini iştirakı ilə baş tutub.

İlahiyyat fakültəsinin dekan müavini, dosent Asif Qənbərov çıxışında sözügedən mövzuda təlimlərin keçirilməsinin əhəmiyyətini diqqətə çatdırıb. O, mürəzzənd insan hüquqlarının inkişafında dinin yeri və onun beynəlxalq konvensiyalarda necə əks olunduğundan bəhs edib. Daha sonra müxtəlif dinlərdə insan hüquqlarına münasibəti müqayisəli şəkildə diqqətə çatdırıb, ölkəmizdə dini və etnik azlıqların hüquqlarına münasibəti

yüksək qiymətləndirərək, insan hüquqları üçün təhlükə törədən amillərlə mübarizə üsullarını izah edib.

Daha sonra Aİİ-nin hüquqşünası Mehman Məhərrəmov çıxış edib. Məruzəçi insan hüquqları və haqları haqqında ətraflı məlumat verərək konstitusiyamızda bunların necə əks

müqavilələrin tarixi və əhəmiyyətindən bəhs edib.

Tədbir müzakirələrlə davam edib.

Məlumat üçün bildirək ki, seminar Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 22 iyul 2019-cu il tarixli sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının qanunsuz dövriyyəsinə və narkomanlığa qarşı mübarizəyə dair 2019-2024-cü illər üçün Dövlət Proqramı"nın həyata keçirilməsi üzrə Tədbirlər Planının icrası ilə bağlı Elm və Təhsil Nazirliyi tərəfindən 2024-cü il ərzində görülməli işlərin icrası istiqamətində nəzərdə tutulmuş tədbirlər planına əsasən baş tutub.

"Azərbaycan"

Türkiyədə dahi Azərbaycan şairi Nizami Gəncəviyə həsr edilmiş əsər işıq üzü görüb

Ölkəmizin Türkiyədəki səfirliyi nəzdindəki Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzi dahi şair və mütəfəkkir Nizami Gəncəvi irsinin təmsilçisi, tədqiqinə və təbliğinə dair layihələr həyata keçirir.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu çərçivədə məşhur şərqşünas-alim, professor Yevgeni Bertelsin dahi Nizami Gəncəvinin həyat və yaradıcılığında bəhs edən "Böyük Azərbaycan şairi Nizami" ("Azərbaycanın böyük şairi Nizami") əsəri Azərbaycan dilindən türk dilinə tərcümə edilib. Əsəri türk dilinə Türkiyədəki "Türk ədəbiyyatı" dərgisinin baş redaktoru, tərcüməçilik sahəsində böyük təcrübəsi olan doktor İmdat Avşar çevirib.

Türkiyədə nəşr olunmuş kitabın təqdimatı, habelə aparıcı kitabxanalara, elmi-tədqiqat müəssisələrinə hədiyyə olaraq göndərilməsi nəzərdə tutulub.

Qeyd edək ki, Yevgeni Bertelsin "Böyük Azərbaycan şairi Nizami" əsəri nizamişünaslıq və mütəfəkkir şairin yaradıcılığı ilə maraqlanan geniş oxucu kütləsi qarşısında böyük xidməti hesab olunur. O, Nizami Gəncəvi ilə yanaşı, Əlişir Nəvai, Əbdürrəhman Cami, Sədi Şirazi, Firdovsi və başqa görkəmli şəxsiyyətlərin yaradıcılığını tədqiq edib.

«AZƏRBAYCAN»
qəzetinin reklam
xidməti

Qəzetin daim yenilənən
rəsmi internet ünvanı:
www.azerbaijan-news.az

Ermənistanda gərginlik artır

Revanşist keşis xalqı bazar günü mitinqə çağırır

Ermənistanda müxalif qüvvələrin Nikol Paşinyan iqtidarına qarşı fəaliyyəti genişlənsə də, bu xüsusda keçmiş hərbi xunta yenedən önə çıxmağa cəhd etsə də, Xocalı soyqırımını törədənlərin və son savaşa məğlub olan müharibə canilərinin Paşinyanı hakimiyyətdən devirmək planlarını görüncə odur ki, elə də asan olmayacaq.

Keşis Baqrat Qalstanyan ictimai televiziyanın efrində çıxış edərək, əhalini bazar günü Respublika meydanında keçiriləcək mitinqə çağırır. Televiziya efrində o, erməni xalqını mövcud iqtidar hakimiyyətdən salmağa səsləyib.

Xatırladaq ki, bu qüvvələrin aprel-may aylarında keçirdiyi aksiyalar heç bir nəticə verməmişdi. Əhəlinin əksər hissəsi müxalifəti dəstəkləyir.

Bununla belə, Qalstanyan və onun havadarları payız mitinqlərinə böyük önəm verir və yaqud belə bir görünüşü yaradırlar.

Bu arada Nikol Paşinyanın və arvadı Anna Akopyanın davranışları Ermənistanda daha çox qıcıq yaratmağa başlayıb. Təkcə müxalifət tərəfdarları deyil, hətta Paşinyanın on yaxın adamları, partiya üzvləri də narazılıqlarını dilə gətirməyə başlayıblar. Qeyd olunur ki, ölkədə mövcud gərginlik fonunda Nikol Paşinyan öz adamlarına xalq arasında çox dolanmamağı, qıcıq yaratmamağı tapşırıb. Paşinyan və ai-

ləsinin özləri belə buna məhəl qoymurlar. Xüsusən Anna Akopyanın tez-tez xalq arasında görünməsi böyük narazılıq yaradır. Çünki Anna Akopyanın onlarla mühafizəçinin əhatəsində olması xalqla bu cür yaxınlığın sünü olmasını göstərir, həmçinin cəmiyyətdə ikrarah hissi doğurur. Qıcıqlandırıcı daha bir məqam isə Akopyanın geyimidir.

Paşinyanın arvadının son səfəri zamanı çəkdiyi selfi kəskin narazılıqla qarşılanıb. Baş nazirin tərəfdarları olan "Vətəndaş sazişi" üzvləri belə Akopyanın əsac-saçıq geyim-dəki selfisindən hiddətləniblər.

Siyasi analitik Hakop Badalyan isə deyib ki, Paşinyan və arvadı bir tərəfdən velosiped sürməyə və ya küçədə qayğısız gəzmək kimi təbliğat fəndləri ilə tərəfdarlarına sakitlik nümayiş etdirmək istəyirlər. Digər tərəfdən isə narahat ola bilərlər, lakin bu yolla narazı qalan tərəfdarlarını sakitləşdirmək istəyirlər.

Onun sözlərinə görə, bu gün Ermənistanın və siyasi rəhbərliyin resursları o qədər məhduddur ki, onlar təbliğat üsullarına et atrlar: "2018-ci ildən sonra mövcud imkanlardan sosial-siyasi problemlə-

rin həlli üçün istifadə ediləməli idi, əvəzində fəaliyyətdə olan hakimiyyəti keçmişin və indikin qismətdəli məsələləri ilə məşğul idi. Ermənistan daxilində siyasi hadisələrin əsas generatoru xarici qüvvələrdir, Böyük Britaniyanın isə burada marağı daha böyükdür".

Görünən odur ki, Ermənistan daxilində siyasi vəziyyət tədricən mürəkkəbləşməyə doğru gedir. Bununla da ölkə sonu görünməyən daxili siyasi böhrana qədəm qoyur.

Elçin CƏFƏROV,
"Azərbaycan"

"Sənətkarın dostu" layihəsi çərçivəsində növbəti görüş

Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət Nazirliyinin Mədəniyyət üzrə Elmi-Metodik və İxtisasartırma Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə "Sənətkarın dostu" layihəsi çərçivəsində növbəti görüş keçirilib.

Mərkəzdən AZƏRTAC-a bildirilib ki, Əhməd Bakıxanov adına 6 nömrəli Uşaq məktəbində təşkil olunan görüşdə Xalq artisti Şəfiqə Eyvazova, Əməkdar incəsənət xadimi, professor Arif Əsədullayev və kamança ifaçısı Mehri Əsədullayev iştirak ediblər. Mərkəzin direktoru vəzifəsini icra edən Vüqar Hüseynov çıxışında layihənin gənclərə sənət nümayəndələri arasında bir körpü rolunu oynadığını vurğulayıb.

Görüşdə kamança aləti və onun ifaçılıq önəmlərindən danışılıb. Həmçinin milli musiqi mədəniyyətinin inkişafında kamançanın rolu, insan təbiətinə və gənclərin musiqi təvqününə formalaşmasına təsiri barədə söhbət aparılıb.

Sonra Əliyevanın moderatorluğu ilə keçirilmiş tədbirdə Rəşid Behbudov adına 2 nömrəli onbirlik musiqi məktəbinin 10-cu sinif şagirdi Ceyhan Aslanlı və qonaqların ifasında müxtəlif musiqi əsərləri təqdim olunub.

Sonda professor Arif Əsədullayev kamança aləti ilə bağlı kitablarını mərkəzə hədiyyə edib.

Qeyd edək ki, "Sənətkarın dostu" layihəsi çərçivəsində mədəniyyətin müxtəlif sahələri üzrə incəsənət xadimlərinin iştirakı ilə paytaxt Bakı və regionlarda maarifləndirici, musiqili və interaktiv görüşlərin təşkili nəzərdə tutulur. Layihə mədəniyyətin təşviqi, uşaq və gənclərin yaradıcılığının stimullaşdırılması, görkəmli mədəniyyət xadimləri ilə gənc istedadların zəngin təcrübə mübadiləsinin təşkili məqsədilə həyata keçirilir.

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

Baba Rzayev və "Azərənci" ASC-nin kollektivi Səhiyyə Nazirliyinin 2 saylı Klinik Psixiatriya Xəstəxanasının baş həkimi

ŞAIQ SULTANOVUN

vəfatından kədərli xəbərini bildirir və mərhumun ailəsinə dərin hüznə başsağlığı verir.

BAŞ REDAKTOR

Bəxtiyar
SADIQOV

Əlaqə telefonları:

Qəbul otağı	- 539-68-71,	Beynəlxalq həyat, idman
Baş redaktor müavinləri	- 538-86-86,	və informasiya şöbəsi - 539-63-82, 432-37-68
	434-63-30, 539-72-39	İlanatir siyasət şöbəsi - 538-56-60, 434-55-58
Məsəl kitab	- 539-43-23,	İctimai əlaqələr şöbəsi - 539-49-20, 538-31-11,
Məsəl kitab müavinləri	- 539-44-91,	Fototilləstrasiya şöbəsi - 538-84-73,
Parlament və siyasət şöbəsi	- 539-84-41, 539-21-00,	Kompyuter mərkəzi - 538-20-87,
İqtisadiyyat şöbəsi	- 538-42-32, 538-35-55,	Mühəssisatlıq - 539-59-33

AZ 1073, Bakı şəhəri,
Mətbuat prospekti,
529-cu məhəllə,
"Azərbaycan" nəşriyyatı,
IV mərtəbə
contact@azerbaijan-news.az
azreklam@mail.ru

www.azerbaijan-news.az

Qeydiyyat № 1

"Azərbaycan" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılıb sahifələnməmiş, "Azərbaycan Nəşriyyatı" MMC-nin mətbəəsində çap edilmişdir

Qəzetə dərc üçün göndərilən materiallar Azərbaycan dövlətinin mövqeyinə uyğun olmalıdır

Gündəlik rəsmi
dövlət qəzeti

Tiraj 4161
Sifariş 2228

Qiyməti 60 qəpik